

MAGYAR MOLNÁROK LAPJA

BELFÖLDI ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
EGY ÉVRE 16.— P, FÉLÉVRE 8.— P, NEGYEDEVÉRE 4.— P
KÜLFÖLDI ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
EGY ÉVRE 20.— PENGŐ, FÉLÉVRE 10.— PENGŐ

Kishirdetések ára: a kishirdetési rovatban előfizetők részére egy szó egyszeri közlése 10 fillér, vastag betűkkel 20 fillér. A legkisebb hirdetés (10 szóig) egy pengő. **A hirdetési díjak előre fizetendőek.**

FŐSZERKESZTŐ:
DR. KARÁCSON JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, V., KATONA JÓZSEF-UTCA 14. SZ., FÖLDSZ. 2.
TELEFONSZÁM: 118-489
Magyar királyi postatakarékpénztári csekk száma: 11.450

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON
Aki a lapot az előfizetés lejártá előtt 8 nappal írásban nem mondja fel, annak megrendelése ugyanolyan időre meghosszabbítottan tekintetik, mint az előző megrendelése szolgált.

Nagyhirdetések ára: egy hatodhados (35 mm széles) millimétersor egyszeri beiktatása 20 fillér. Szóvegoldalon (75 milliméter széles) 60 fillér. **A hirdetések tartalmáért nem vállalunk felelősséget.**

Az új gabonakiórlési rendelet

Elsőnek adtunk hírt arról, hogy a kormány a gabona kiórlését új rendelettel fogja szabályozni.

Előző lapszámunkban nagyjából már vázoltuk, hogy az új szabályozás milyen keretek között fog mozogni és a Budapesti Közlöny december 15-i számában megjelent rendelet alapelvei sem térnek el attól, amit előző lapszámunkban olvasóinkkal közöltünk.

Nyíltan és őszintén meg kell mondanunk, hogy az új rendelet ismételt nehézségek és mepróbáltatások elé állítja a magyar molnárokat. Nem könnyű feladat kisebb malmoknak 82%-ig kiórlni, hasonlóképpen nehéz feladat a nagyobb malmoknak is elérni a 85%-os legalsó kiórlési határt.

Amikor az illetékes minisztériumokban az előzetes tárgyalásokon a magyar malomipar érdekképviseletének vezetősége rámutatott többszörösen ezekre a nehézségekre, akkor a malomipar érdekeivel szembeállították a közellátás érdekeit és ezzel a fontos érdekek szemben meg kell hajolni még akkor is, ha ez áldozatokba kerül.

A rendelet célja az, hogy ugyanabból a gabonából nagyobb mennyiségű kenyérliszt álljon a fogyasztás rendelkezésére és ezt a célt a rendelt maradéktalanul szolgálja.

Mielőtt a részletes méltatásra áttérnénk, szükségesnek tartjuk a rendelet teljes szövegét ideiktatni:

A m. kir. minisztérium 9090—1940 M. E. számú rendelete.

A honvédség és a polgári lakosság élelmiszerének biztosítása érdekében a m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 112., 113. és 212. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

A gabona kiórlására vonatkozó rendelkezések.

1. §. (1) Kereskedelmi, vegyes és vámörléssel foglalkozó malom,

a) ha őrlőképessége napi 200 q-t meghalad, búzából legalább 85%, rozsából legalább 75% lisztet,

b) ha őrlőképessége napi 200 q-t nem halad meg, búzából legalább 82%, rozsából legalább 72% lisztet köteles kiórlni.

(2) A kétszeres a jelen rendelet szempontjából a rozsai esik egy tekintet alá.

(3) Ha a malom a m. kir. iparfelügyelő bizonyítványával igazolja, hogy muszaki berendezésével az (1) bekezdésben megállapított kiórlási arányt elérni nem tudja, kérelmére az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóság az (1) bekezdésben megállapított mértékű alacsonyabb arányban való kiórlést is engedélyezhet.

2. §. (1) Kereskedelmi, vegyes és vámörléssel foglalkozó malom az 1. §-ban meghatározott korlátok között csak a következő lisztfajtákat állíthatja elő:

1. búzából

a) legfeljebb 25% finom lisztet (búzadarát és különféle nulláslisztet), illetőleg

b) „egységes” kenyérlisztet (malmi jelzése EB),

2. rozsából egységes rozslisztet (malmi jelzése RL).

(2) Az előbbi bekezdésben említett lisztfajták kiórlése után az őrlet fennmaradó részéből csakis egységes minőségű korpát szabad készíteni.

(3) Az (1) bekezdésben említett lisztfajtáktól eltérő lisztfajtákat forgalombahozni tilos.

(4) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt rendelkezések nem vonatkoznak a fegyveres erő szükségletére, úgyszintén a büntető intézetek a letartóztató intézetek és a javító-nevelőintézetek szükségletére szánt lisztre, továbbá a búzában és a rozsban u. n. „korpás kenyér” készítésére szolgáló teljes őrlményére, val-

mint a közönséges kenyér valamely alkotórészének elvonásával vagy dúsításával készült különleges kenyérfajták készítéséhez szükséges lisztfajtákra. A földművelésügyi miniszter közlése, valamint különleges ipari célokra az (1) bekezdésben meghatározott lisztfajtáktól eltérő lisztfajták előállítását engedélyezheti, illetőleg azt elrendelheti.

(5) Az (1) bekezdésben foglalt korlátozás nem terjed ki azokra a malmokra, amelyeknek muszaki berendezése a m. kir. pénzügyigazgatóságnak a m. kir. iparfelügyelő véleménye alapján történt megállapítása szerint csak simaörlés (az ú. n. parasztorlés) végzését teszi lehetővé.

A kenyér készítésére vonatkozó rendelkezések.

3. §. (1) Kenyeret kereskedelmi forgalom céljára csak a következő lisztfajtákból szabad készíteni:

a) egységes búzakenyert a 2. § (1) bekezdésének 1. b) pontjában említett búzalisztből,

c) rozsos búzakenyert a 2. § (1) bekezdésének 1. b) pontjában és 2. pontjában említett lisztfajták keverékéből.

(2) Az előbbi bekezdés korlátozó rendelkezései nem vonatkoznak:

a) a fegyveres erő szükségletére szánt kenyérré,

b) a büntető intézetek, a letartóztató intézetek és a javító-nevelőintézetek szükségletére szánt kenyérré,

c) a búza és a rozs teljes őrlményéből készített u. n. „korpás kenyérré”,

d) a közönséges kenyér valamely alkotórészének elvonásával, vagy dúsításával készített különleges kenyérfajtákra, végül

e) a további feldolgozás céljára készített féltermékekre.

(3) Az (1) bekezdésben említett kenyérfajták címkéjén fel kell tüntetni a sütőüzem nevét, valamint azt, hogy a kenyér milyen őrlményekből, milyen arányban és hány százalék burgonya, vagy más termény őrlményének hozzáadásával készült.

A takarékos gazdálkodásra vonatkozó rendelkezések.

4. §. (1) Sütőüzemekben a vizes zsemlyén kívül más péksüteményt, továbbá sütő- és eukrászüzemből 50%-nál több lisztet tartalmazó kelt tésztát és süteményt — a kétszeresült kivétellel készíteni és forgalomba hozni tilos.

(2) A vizes zsemlye súlya 5 dkg-nál nagyobb nem lehet.

(3) A zsemlye készítéséhez tejet, vaját és sertésszirt felhasználni tilos.

5. §. A sütőiparosnak nem szabad a viszonteladótól (kereskedőtől, vendéglőstől, kifőzőtől, kávéstól, kávémerőtől, koresmárostól, utcai és más árustól) a neki szállított sütőipari terméket visszavennie, vagy friss sütőipari termékkel kicserélnie.

(2) Az előbbi bekezdésben megállapított tiltó rendelkezés következtében a viszonteladónak nem szabad a sütőiparostól átvett sütőipari terméket a sütőiparosnak visszaadnia, vagy friss sütőipari termékkel kicserélnie.

6. §. (1) Búzá, továbbá búzában, rozsban, kétszeresnek és tengerinek emberi fogyasztásra alkalmas lisztjét ipari célokra felhasználni tilos. Nem vonatkozik ez a rendelkezés a búzából és az említett lisztből emberi élvezetre közvetlenül alkalmas ipari készítmények előállítására.

(2) Az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezés alól a földművelésügyi miniszter az iparügyi miniszterrel egyetértéssel kivételt engedélyezhet.

7. §. A földművelésügyi miniszter szükség esetén a búza- és rozslisztnek más termények lisztjeivel való keverését, továbbá a kenyérgéztésnél burgonyának, burgonyalisztnek (burgonyapelyeknek), vagy más termény őrlményének kötelező felhasználását elrendelheti.

Almeneti és vegyes rendelkezések.

8. §. (1) Amennyiben az eladó és a vevő között olyan lisztfajta szállítására történt ügyletkötés, amelynek előállítása a jelen rendelet értelmében tilos, az ügylettől sem az eladó, sem a vevő egyoldalúan vissza nem léphet. Az eladó köteles az eredeti ügyletkötésnek megfelelő lisztfajta helyett a lehetőséghez képest a vevő kívánása szerint a jelen rendeletnek megfelelő valamely lisztfajtát — a felmerülő értékkülönbözöt megfelelő megállapítása és elszámolása mellett — szállítani, a vevő pedig köteles az eladó által a fenti rendelkezésnek megfelelően szállított lisztfajtát — a felmerülő értékkülönbözöt megfelelő megállapítása és elszámolása mellett — teljesítőül elfogadni.

Amennyiben az eladó és vevő között takarmányliszt szállítására történt ügyletkötés, a vevő jogosult a takarmányliszt helyett ugyanolyan mennyiségű korpát szállítását — a felmerülő értékkülönbözöt megfelelő megállapítása és elszámolása mellett — követelni.

9. §. Az, aki liszt és őrlmény forgalombahozatásával üzletszerűen foglalkozik, a jelen rendelet hatálybalépésének napján birtokában lévő azt a lisztkészletet is forgalomba hozhatja, amely a jelen rendelet rendelkezéseinek nem felel meg.

(2) A sütőüzemek az előbbi bekezdésben említett lisztkészleteket feldolgozhatják, de azokból csak a 3. § (1) és (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseknek megfelelő kenyeret készíthetnek.

Büntető rendelkezések.

10. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború esetén hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az:

1. aki a gabona kiórlására vonatkozóan az 1. §-ban foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátssza;

2. aki a 2. § (1) bekezdésének 1. a) pontjában megállapított százaléknál nagyobb mennyiségű finom lisztet őröl, vagy őröltet ki;

3. aki a 2. §-ban meghatározott lisztfajtáktól és korpától eltérő fajtájú őrlményeket állít, vagy állíttat elő;

4. aki a 2. §-ban meghatározott lisztfajtáktól eltérő lisztfajtát — a 9. § (1) bekezdésében meghatározott kivétellel eltekintve — forgalomba hoz;

5. aki a földművelésügyi miniszter által a 2. § (4) bekezdése alapján kiadott rendelet rendelkezéseinek meg nem felelő fajtájú, illetőleg minőségű lisztet állít, vagy állíttat elő;

6. aki kenyeret kereskedelmi forgalom céljára a 3. § rendelkezéseinek ellenére — a 9. § (2) bekezdésében meghatározott kivétellel eltekintve — meg nem engedett lisztfajtákból készít, vagy készíttet;

7. a sütőiparos vagy felelős üzemvezető, aki a 3. § (1) bekezdésében említett kenyérfajták címkéjén a 3. § (3) bekezdésében felsorolt adatok feltüntetését elmulasztja;

8. aki a 4. §-ban meghatározott péksüteménytől és tésztaféléltől eltérő péksüteményt és tésztafélélt készít, vagy készíttet, illetőleg forgalomba hoz;

9. a sütőiparos vagy felelős üzemvezető, aki az 5. §-ban rendelkezései ellenére sütőipari termékekkel visszavesz, kicserél, úgyszintén az a viszonteladó, aki ilyen sütőipari terméket visszavesz, kicserél, úgyszintén az a viszonteladó, aki ilyen sütőipari terméket neki evégből átad;

10. aki a 6. § rendelkezései ellenére búzá, továbbá búzában, rozsban, kétszeresnek és tengerinek emberi fogyasztásra alkalmas lisztjét ipari célokra felhasználja;

11. aki a földművelésügyi miniszter által a 7. § alapján kiadott rendeletnek az egyes lisztfajták keverésére, valamint a kenyérgéztésnél a burgonyának, burgonyalisztnek (burgonyapelyeknek), vagy más termény őrlményének felhasználására vonatkozó rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza.

(2) A pénzbüntetésre az 1928:X. törvényekik rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939:II. tc. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed.

(3) A lisztet vagy egyéb őrlményt illetőleg kenyeret (süteményt), amelyre nézve a kihágást elkövetették, az államkincstár javára el lehet kobozni.

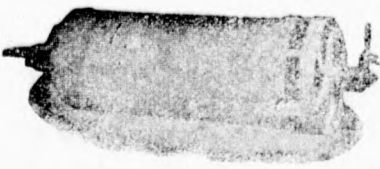
(4) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Szakminiszternek az 1929:XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában

„COLUMBA-LILIPUT”

nagyteljesítményű triőr

kis- és középalmoknak

Kisebb szemvesztéssel tökéletesebben triőröz, mint a lassúforgású triórhenger

STAHEL ÉS LENNER

TRIÖR- ÉS LEZELYUKASZTÓGYÁR RT.

Budapest, VI., Országbíró-utca 44—46. sz.

foglalt rendelkezések alkalmazása szempontjából a földművelésügyi minisztert kell tekinteni.

11. § (1) A jelen rendelet 1-3. és 5-11. §-a a kihirdetés napján, 4. §-a pedig az 1941. évi január hó 2. napján lép hatályba; a 6.060/1940. M. E. számú rendelet (Budapesti Közlöny, 1940. évi 192. szám) rendelkezései — ennek a rendeletnek a 2. §-ában említett lisztjellegmegállapító bizottság megalakítására vonatkozó rendelkezés kivételével — a jelen rendelet kihirdetésének napján hatályukat veszítik.

(2) A jelen rendelet végrehajtásáról a földművelésügyi miniszter gondoskodik.

A rendelet vonatkozik minden malomra, tehát vonatkozik a kizárólag kereskedelmi őrléssel, a vegyes őrléssel és vāmőrléssel foglalkozó malomra is, amiből következik, hogy az életbe léptetett rendelet mindenféle őrlésre, tehát a vāmőrlésre is vonatkozik.

2. A napi 200 q-t meghaladó őrlőképességű malom tartozik kiörölni búzából legalább 85%-ot, rozsból legalább 75%-ot.

A 200 q-n aluli őrlőképességű malom búzából legalább 82%, rozsból legalább 72% lisztet köteles kiörölni.

Egyik legfontosabb kérdés, miképpen nyer megállapítást az, hogy egy malom őrlőképessége meghaladja-e a 200 q-t, vagy alul marad-e és ki állapítja ezt meg? Erre a rendelet semmiféle tájékoztatást nem szolgáltat, tehát nyilvánvalóan a kibocsátandó végrehajtási utasítás fog megfelelő megállapításokkal szolgálni.

A pénzügyi hatóságoknak rendelkezésére áll a malmok malter könyve, amelyből az előző őrlések megvizsgálása után kétségtelenül megállapítható, hogy a malom képes volt-e 24 óra alatt búzából, vagy rozsból napi 200 q-t megörölni. Azoknál a malmoknál, ahol külön búzajáratok és külön rozsjáratok vannak, nézetünk szerint külön kell megállapítani, hogy a búzamalom és a rozsmalom külön-külön képes-e napi 200 q-t megörölni. Előfordulhat az az eset, hogy a malom búzajárata a 200 q-n felüli kategóriába esik, ugyanakkor a rozsjárata azonban csak 200 q-n aluli kiörölnésre képes. Ebben az esetben a búzát legalább 85%-ra kell kiörölni, a rozst azonban csak 72%-ra.

Külön kiemeli a rendelet, hogy a kétszerest a rendelet szempontjából a rozssal egy tekintet alá tartozónak kell tekinteni.

Kiemelendőnek tartjuk, hogy a 85-82, illetve 75-72%-os kiörölési határ a legalsó, ennél többet bármelyik malom kiörölhet, csak kevesebbet nem.

3. Nem tesz a rendelet említést arról, hogy a kiörölési százalékok meghatározásánál milyen súly lesz irányadó, a felöntött vagy a tisztított súly-e? Az eddigi gyakorlat szerint minden valószínűség szerint általában a felöntésre kerülő gabonamennyiség.

Nem vonatkozik ez természetesen a kizárólagos vāmőrlő malmokra, amelyeknél a kiörölési százalék kiszámításának alapját csak a tisztított gabonasúly képezheti.

4. Pontosan meghatározza a rendelet, hogy a malmok milyen lisztfajtákat állíthatnak elő. A rendelet életbelépésétől kezdve tehát csupán a következő őrleményeket szabad előállítani:

I. Búzából:

1. Darát és nulásliszteket.
2. Egységes kenyérlisztet (EB).
3. Korpát.

II. Rozsból:

1. Egységes rozslisztet (RL).
2. Korpát.

Megszűnik tehát az SB. liszt és a takarmányliszt, valamint kétféle korpa előállítása.

5. Amint látható tehát, a malmok búzából legfeljebb 25% finom lisztet (búzadarát és különféle nulásliszteket) állíthatnak elő, kötelesek azonban ezen felül leg-

alább 60, illetve 57% kenyérlisztet előállítani.

Rozsból kötelesek a malmok 75, illetve 72%-os egységes rozslisztet előállítani és az ezt meghaladó mennyiségben egyféle rozskorpát.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy több kenyérlisztet előállítani szabad, de kevesebbet nem, viszont búzából nem lehet 25%-nál több nuláslisztet előállítani, de kevesebbet lehet.

6. Természetes ezek után, hogy az EB. lisztre megállapított lisztjellegminta a jövőben nem irányadó, mert minden malom olyan lisztet állít elő, amire műszaki berendezésénél fogva képes lesz és természetesen az is, hogy nem lehet újabb lisztjellegmintát megállapítani.

Kivételek a rendelet alól.

1. Azok a malmok, amelyek nem képesek műszaki berendezésükkel fogva a 82%-os legalacsonyabb kiörölési határt elérni, engedélyt kaphatnak a pénzügyigazgatóságtól arra, hogy egy meghatározott kisebb százalékban őrlhessenek ki, ha az iparfelügyelő igazolja azt, hogy műszaki berendezésükkel a 82%-os kiörölést elérni nem képesek.

Máris jelentés érkezett a Magyar Őskeresztény Malmok Szövetségéhez és lapunkhoz az ország különböző részeiből, hogy az iparfelügyelők egyelőre teljesen tanácstalanul állnak a követendő eljárás tekintetében. Már pedig nagyon fontos éppen a közéleti szemponthoz, hogy az iparfelügyelők ezt a kérdést egységesen és egyöntetűen bírálják el. A Magyar Őskeresztény Malmok Szövetsége mindjárt a rendelet megjelenése órájában kérelemmel fordult az ipariügyi minisztériumhoz, hogy az iparfelügyelőket egyöntetű és a közérdeknek megfelelő eljárásra utasítsa. Értesülésünk szerint az iparfelügyelők az idevonatkozó rendelkezést az ipariügyi minisztériumtól a legrovidebb időn belül meg fogják kapni.

2. Nem vonatkozik a rendelet a fegyveres erő szükségletére, valamint a büntető intézetek stb. szükségletére szánt liszttekre, továbbá a búzának és rozsnak az ú. n. korpáskenyér készítésére szolgáló teljes őrleményére.

A Magyar Őskeresztény Malmok Szövetsége előterjesztést tett a földművelésügyi minisztériumban és kérte, hogy a kötelező kiörölési szabályai mindenféle őrlésre állapíttassanak meg éppen a közellátás magasabb szempontjaira tekintettel.

3. Síma őrlést (ú. n. parasztorlés) végző malmokra nem terjed ki a többfajta őrlemény előállítására vonatkozó kötelezettség abban az esetben, ha a pénzügyigazgatóság az iparfelügyelő véleménye alapján megállapítja, hogy a műszaki berendezés csak a síma őrlés végzését teszi lehetővé.

A kenyér készítésére vonatkozó rendelkezések.

Nem szorosan malomipari vonatkozásúak a rendeletnek a kenyérszítésre vonatkozó intézkedései, mégis szükségesnek tartjuk felemlíteni, hogy csak egységes búzakenyeret és rozsos búzakenyeret szabad készíteni, s ezek a korlátozások sem vonatkoznak a fegyveres erő, a büntető intézetek stb. szükségletére szánt kenyérré, a búza és rozst teljes őrleményeiből készített ú. n. korpás kenyérré.

Felemlítendőnek tartjuk, hogy sütőüzemekben vizes zsemlelén kívül más péksüteményt készíteni nem lehet, s ezenkívül több olyan ipari rendelkezés van, ami azt célozza és azt fogja eredményezni, hogy egy takarékos gazdálkodás léptetessék életbe.

Atmeneti intézkedések.

A malmok és lisztkereskedők forgalomba hozzhatják azokat a lisztjeiket, amelyek a jelen rendelet hatálybalépésének

napján már birtokukban voltak és a régi rendeletek alapján készültek. Ez a rendelkezés a december 14-ig készült őrleménykészletekre vonatkozik.

A december 14-én megkezdett, de be nem fejezett őrlések még nem esnek a rendelet hatálya alá. Erre nézve nincs még rendelkezés, de az eddigi gyakorlat minden egyes esetben ez volt, s remélhetjük, hogy a jövőben is ugyanazt a gyakorlatot követik az illetékesek.

Büntető rendelkezések.

Két hónapig terjedhető fogházzal bünteti a rendelet azokat, akik nem tartják be, vagy megszegik az intézkedéseket, de bünteti nemcsak azt, aki a meg nem felelő fajtájú lisztet állítja elő, hanem azt is, aki ezt előállíttatja, bünteti nemcsak azt, aki kenyeret meg nem engedett lisztfajtákból készít, hanem azt is, aki készítteti.

Az őrleményáruk kérdése.

Az Árkormánybizottság megállapítása szerint új őrleményáruk megállapítása nem szükséges, mert bár a malom 5 kg-nál kevesebb 0-ás lisztet állíthat elő, a hátrányt — az Árkormánybizottság felfogása szerint — ellensúlyozza az, hogy a malomnak viszont több kenyérlisztet van módjában előállítani és az így előálló kenyérlisztet a korábbi áron értékesítheti.

A magunk részéről semmiképpen sem tudjuk osztani az Árkormánybizottság felfogását és sajnálattal kell ismételten megállapítanunk, hogy a rendelet anyagi hátrányait a malomipar viseli. Mert bár megfelel a tényleges helyzetnek, hogy a malom a 0-ás liszt mennyiségének csökkentésével egyidejűleg több kenyérlisztet állíthat elő, mégsem egyenlítődik ki a veszteség részben azért, mert magasabb értékű 0-ás lisztet kell pótolni alacsonyabb értékű kenyérliszttel, részben azért, mert a jövőben takarmánylisztet egyáltalán nem állíthat elő, csupán korpát. Mindezenfelül pedig az új kiörölést műszakilag is nehezebb feladat elé állítja a malmot. Az őrlést sokkal nehezebb és súlyosabbá teszi, tehát kevésbé gazdaságossá és ugyanakkor költségesebbé válik az őrlés.

Teljes tárgyilagossággal kell tehát megállapítanunk, hogy a malomipart az új kiörölési rendszer bevezetésével ismét és súlyos károsodás érte azért, mert az Árkormánybizottság nem honorálta a malmok idevonatkozó jogos kívánságait.

Azoknál a malmoknál, amelyek a búzát 85%-ban tartoznak kiörölni, még további veszteséget okoz az, hogy a lisztforgalmi adóváltás 25% finom liszt és 60% EB kiörölése esetén 2.33 P-t tesz ki, tehát a búzaörlésnél megállapított 2.25 P-vel szemben q-ként 8 fillérrel többet.

Végrehajtási utasítás.

Értesülésünk szerint a pénzügyminisztérium, mint ahogy ezt minden malmi vonatkozású rendeletnél eddig is megtette, megfelelő végrehajtási utasítást fog kibocsátani, ebben a végrehajtási utasításban fogja az ellenőrző közegeket tájékoztatni mindazokról a kérdésekről, amelyek a rendelet végrehajtásával kapcsolatosan felmerülhetnek.

Néhány ilyen kérdéstről fentebb már megemlékeztünk, s egyik legfontosabb része lesz a végrehajtási utasításnak a tájékoztató ügy. Természetesen a vāmőrléssel kapcsolatosan új tájékoztatóra van szükség és ez az új tájékoztató az új kiöröléshez kell igazodjon, s minden valószínűség szerint mint a multban is volt, az ellenőrök lesznek felhatalmazva arra, hogy a malmokkal egyetértőleg a helyszínen javíthassák ki a tájékoztatókat.

A pénzügyminiszteri végrehajtási utasítást legközelebbi lapszámunkban részletesen fogjuk ismertetni.

Igen tisztelt vevőinknek

kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet kívánunk.

KARTAL TESTVÉREK

Budapest, V., Alkotmány-utca 27.

A liszt színe és a kiörlés foka

Írta: **Dr. GRUZL FERENC** m. kir. fővegyszer-
a M. Kir. Gabona- és Lisztikísérleti Allomás vezetője.

A liszt színe elsősorban annak korpatartalmától függ, ezért a színmeghatározás segítségével annak korpatartalmát is megállapítjuk. A korpatartalom megállapítására másik módszer a hamutartalom meghatározása.

I. A közvetlen színmeghatározásra a legrégebb és még ma is legmegbízhatóbb módszer a pekározás. Ez úgy történik, hogy a megvizsgálandó lisztből kb. 10 grammot, fekete fatáblán, spatula segítségével, kb. 3 mm vastag rétegre kitergetünk, melléje helyezünk kb. ugyanilyen vastagságú rétegben egy olyan lisztet, melynek színét ismerjük és melyhez a vizsgálandó lisztet hasonlítani akarjuk, az egymás mellé helyezett két lisztfelületet ablakhoz közel, különösen akkor, ha a lisztfelületeket ablakhoz közel, ráeső fényben vizsgáljuk. Még határozottabb lesz a színelkülönbség, ha ezen pekárjelületeket víz alá merítjük. Ennek érdekében valamilyen alkalmas alakú és méretű edénybe 15-20 cm oszlopmagasságban vizet öntünk és megvárjuk, míg annak felülete elsimul. Most a pekártáblát a rajta levő liszttel együtt, óvatosan, anélkül, hogy a víz tükrenek simaságát nagyon megzavarnánk, a víz alá merítjük, s kb. 1 percig víz alatt tartjuk. A vízből kiemelt pekárjelület a már szárazon, porban is tapasztalható színelkülönbséget még élénkebben mutatja. A legélénkebb színelkülönbséget a vízből való kiemelés után kb. 5 perces pihentetéssel nyerjük. Ezután következik a nedves pekárjelület leszártása és megszáradt állapotban történő megfigyelése. A helyes színmeghatározás mind a három meghatározást alapul veszi, vagyis megállapítja a liszt felületének színét száraz (por) állapotban, nedvesen és száritott állapotban egyaránt. Ez annál inkább szükséges, mert gyakran előfordul, hogy szárazon más színt mutat, mint nedvesen, avagy száritott állapotban.

A pekárjelületek megtekintése alapján megállapítható színárnyalatokat különböző tényezők befolyásolják.

Elsősorban a liszt sárga festékanyagának jelenléte. A liszt csirájában ugyanis különböző festékanyagok foglalnak helyet, melyek a karotínok, vagy flavonok csoportjába tartoznak. Ezek telítetlen vegyületek, melyek oxigén felvételével színüket elvesztik, vagyis színtelenekké válnak. Az oxigént a levegőtől, vagy mesterségesen át is felvehetik. Minél hosszabb ideig tartó oxidációnak tesszük ki a lisztet, a festékanyagoknak annál nagyobb százaléka színtelenedik el és ezen szinkomponens eltűnése a liszt színét is megváltoztatja. Ezen elváltozás annál feltűnőbb, minél nagyobb százalékát teszi ki a sárga szín a liszt színének. A világosabb lisztben a sárga szín sokkal jobban uralkodik, mint a sötétebb színekben, ahol a liszt színét inkább a korpa színe befolyásolja. Ebből következik, hogy a világos liszt aránylag jobban fakulnak, fehérednek az oxidáció eredményeképpen, mint a sötétebb liszt. Az oxidáció a levegővel történt érintkezés következtében a raktározás folyamán is végbemeget és ez a magyarázata annak, hogy a huzamosabb ideig raktározott és állott liszt általában világosabb színűek, mint a frissen őrölt liszt. A színárnyalatcsökkenés mértékére jellemző, hogy azelőtt, míg a Budapesti Áru- és Értéktőzsde lisztjellemzőbizottsága által kibocsátott sokféle lisztjelleg érvényben voltak, az egy egész jellegszámot is kitéhelt. Így gyakran előfordult, hogy természetes, avagy mesterséges fehérités eredményeképpen a 3. színjelleg 2-sé alakult. Sötétebb lisztnek egy számmal való fehéredés már nem fordulhatott elő, nemcsak azért, mert a sötétebb liszt között sokkal nagyobb színárványok voltak, mint a világosabbak között, hanem azért sem, mert a sötétebb lisztnek a sárga szinkomponens a többi szinkomponensnek csak töredékét alkotta.

A pekárszínfelületet a liszt különböző fogósága, vagyis szemcsenagysága is nagymértékben befolyásolja. Ugyanolyan korpatartalmú, tehát kiörlésű liszt esetében is jóval sötétebbet mutat a fogósabb, mint a sima őrlésű liszt. Ugyanez tapasztalható ak-

kor, ha a liszt szemcsézettége egyenlőtlen, vagyis keverve tartalmaznak simára őrölt és fogósabb liszt szemcséket. A fogósabb liszt sötétebb színárnyalata már száraz pekár (por) alakban történő megfigyelés mellett is sötétebbet mutat, mint a sima őrlésű liszté. Ennek optikai magyarázata, hogy a pekártáblán egymás mellé kerülő nagyobb liszt szemcsék egymást beárnyékolják, különösen, ha úgy tartjuk a világitás felé, hogy a lisztfelületre eső sugarak a felületet tompa szögben érik. Minél simább szemcsézettégű a liszt, a szemcsék egymásravezett árnyéka annál kisebb és így ugyanaz a liszt annál világosabbat mutat. Erről meggyőződhetünk, ha a fogós lisztet simára őröljük és a fogós mellett megpekározzuk. Ezen színelkülönbség víz alá merítés után kevésbé vehető észre, mert a fogós szemcsék a víztől megduzzadnak és ezáltal a szomszédos liszt szemcsékkel képezett közt jobban kitöltik, de azért is, mert ezáltal az árnyékolásra kisebb lehetőség adódik. Ugyanez a helyzet a száritott pekárjelület vizsgálatánál is.

A búzának őrlés előtti tisztítása szintén jelentékeny mértékben befolyásolja a pekárjelület színét. A mosott búzából készített fehér lisztnek mindig szebbek, mint a mosatlanból. Ugyanez vonatkozik az előtisztítás tökéletességére is. Ha pl. az eltérő színű gyommagok az őrlésre kerülő búzában részben bennmaradnak és őrlésre kerülnek, ezeknek héja felaprózódva a pekárjelületet jelentékenyen szennyezni képes.

A liszt színét a búza héjának színe is befolyásolja. A sötétebb búzából különösen a magasabb kiörlésű lisztnek adnak sötétebb árnyalatot. Vannak olyan búzafajták, melyeknek héja sötétszürke, majdnem fekete, pl. Abessziniában többféle durum búza és vannak olyanok, melyek annyira világossárgák, hogy színük közel van a belső, lisztes rész, színéhez. Érthető, hogy az ilyen szélsőséges színárnyalatú búzákból őrölt azonos kiörlésű liszt, különösen erősebb kiörlés esetében, milyen eltérő színárnyalatokat adnak. Hazánkban sem a világos, sem a sötét szélsőség nem fordul elő, de sötétebb, pirosabb, világosabb, sárgás színárnyalatok között igen sok árnyalat föllelhető.

A liszt nedvességtartalma is befolyást gyakorol azok színére, így általában minél nedvesebb a liszt, annak színe annál világosabb árnyalatot mutat.

Pekározás segítségével nemcsak a liszt színét tudjuk megállapítani, hanem annak fogóságát is, illetve fogóságának mértékét is. Ha sima lisztet fogós liszt mellé pekározunk, észrevevesszük, hogy az üveglappal történő leszártás után a fogós liszt vastagabb réteget mutat, mint a sima. A fogós liszt tehát az összehpréselés után jobban ellenáll a deformációnak és a pekártáblából jobban kiemelkedik, mint a sima őrlésű. Minél inkább kiemelkedik, vagyis minél nagyobb az eltérés a két rétegmagasság között, annál fogósabb a liszt. A fogósabb még inkább észrevehető lesz, ha a pekártáblát a rajta lévő lisztfelületekkel részben víz alá merítjük. Ha a víz alá merítést csak addig végezzük, míg nem az egész lisztfelület, hanem annak csak egy része kerül víz alá.

Kálmán -
MEDICAGO
mindent öröl!

KÁLMÁN JÓZSEF

műszaki és gépkereskedő, Budapest, V., Kálmán-u. 14
Telefonszám: 114-006 és 117-189

Összes malomszükségleti cikkek
megbízható beszerzési forrása

azt látjuk, hogy a vízvonala a sima őrlésű lisztnek magasabban fekszik, mint a fogósabb felületnek. Ez annak következménye, hogy a kevésbé magas réteg vastagságú sima lisztnek nagyobb része kerül víz alá, mint a jobban kiemelkedő, fogós felület. A vízvonala-különbség alapján meg a fogóságmeghatározásban kevésbé jártas egyének is könnyen meg tudják ítélni, hogy melyik liszt fogósabb.

A nedves pekárjelület száradása sima lisztnek sokkal gyorsabban következik be, mint a fogós lisztnek. Ha tehát valamelyik pekártáblán a két liszt közül az egyik gyorsabban szárad, mint a másik, ez annak jele, hogy az utóbbi fogósabb. Ennek oka, hogy a fogós liszt liszt szemcséi között nagyítóval látható mélyedésekben, kis gödröcskékben, a víz jobban megül és kevésbé lassan párolog, mint a sima lisztfelületeken. A két lisztfelület száradási időtartamában mutatkozó különbség a fogóság mértékének megkülönböztetésére is alkalmas.

A kiörlés mértékét az említett pekárvizsgálaton kívül különböző optikai műszerek segítségével is igyekeztek megállapítani. Különböző kutatóintézetek és vállalatok különböző szerkezeteket készítettek, melyeknek alapelve kétféle irányban mozog. Az egyik irány a lisztnek mesterséges fényforrással történő erősebb megvilágítása mellett koloriméterhez hasonló szerkezet, ahol a fehér szinkomponens valamely mesterséges abszolút fehér masszához hasonlítják. A másik elv a lisztet visszavert fény fotoelektromos mérésén alapszik. Egyik mód sem tudott általános elterjedésre szert tenni, mert mindegyik költséges és amellet egyik sem ad alkalmat a liszt pekározása közben tapasztalható különféle jelenségek, mint pl. a fogósabb, tisztaság, egységesség stb. megfigyelésére.

II. A színmeghatározás közvetett módszer a liszt hamutartalmának megállapítása. Ennek lényege az a tapasztalat, hogy a búza héja jelentékenyen több ásványi sót tartalmaz, mint belső, lisztes része. Míg ugyanis az utóbbiban az ásványi sók mennyisége mindössze 0.3-0.4 százalék, addig a héjrészek 6-7 százalék hamut tartalmaznak. Ebből következik, hogy

RÁCZ ÁRMIN ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Ó-utca 7.

Telefon: 118-698 és 125-011

Szolid vezetés alatt álló speciális

SAKÜZLET A MALOMIPAR RÉSZÉRE

Szállítjuk: az összes malomipari gépeket, új és használt állapotban.

„Rábé” tányéros defasörök.

Műszaki cikkek.

Csereüzleteket kötünk

Malmi szerelvények.

Kérjen ajánlatot!!!

WOLFNER
GÉPSZÍJ
VILÁGHÍRŰ

Különleges célokra: „COSMOS” vagy „AERO” minőség
Budapest, IV., Károly király-út 26.

minél magasabb valamely liszt korpatartalma, abban az arányban sok mennyisége is annál több. Az arányi sokat úgy kaphatjuk meg, ha a lisztet elégetjük, mikor is a szerves részek teljesen elégnak, a szervetlen ásványi anyagok pedig hamu alakjában maradnak vissza. A hamumeghatározás céljára 5 gram lisztet ismert súlyú keve porcellán, vagy platinaeszcében 600-650 C fokon több órán keresztül izzítunk, miközben a szerves anyagok először elszéneseznek, majd a szén is elég. A csészében csupán a hamu marad vissza. Az összes súlyból levonva a hamvasztócsésze súlyát, kapjuk a hamut, amit 20-al szorozva, megkapjuk a liszt hamutartalmát százalékban kifejezve.

A szín, illetve a kiörlés fokának megállapítására a hamutartalom meghatározása igen pontos módszer, mindamellel vannak az eljárásnak hátrányai is. A hátrányok között meg kell említenünk, hogy laboratóriumi felszerelést tesz szükségessé, gaz, avagy elektromosított hamvasztó kemencét, analitikai mérleget, különböző laboratóriumi eszközöket és egy finom munkára alkalmas asszisztens, vagy vegyész alkalmazását. Ez azonban csak technikai hátrány, lényegesebb az, hogy a hamumeghatározás nem mindig halad szigorúan párhuzamosan a liszt színével. Ennek oka, hogy a különböző fajtajú és származású búzáknak nem azonos hamutartalmuk. Különösen a héjrészek hamutartalmában mutatkozik eltérés. Különböző kutatók szerint a lisztes részek mindenütt azonos hamutartalmúak, függetlenül attól, hogy a búzaszem melyik részéből származnak, de a kutatóknak ezen állítását kétségbe kell vonnunk, mert gyakran találhatunk olyan lisztekkel, melyek bár azonos hamutartalmúak, mégis egymástól különböző, ez a különbség csupán a héjartalom különböző hamutartalmára volna visszavezethető, a kutatók állítása elfogadható volna, minthogy azonban ilyen különbségek ugyanabból a búzából öröklődnek egészen világos lisztekkel is előfordulnak, fel kell tételeznünk, hogy a búzaszem különböző részeiben a lisztes részek különböző hamutartalmúak.

A hamumeghatározás előnyeinek közé tartozik elsősorban a meghatározás megbízhatósága, amit bizonyít az, hogy a hamutartalom század százalékos pontosságig ismételtől értékeket szolgáltat. A meghatározás ezenkívül teljesen tárgyilagos és nem szubjektív, mint a színmeghatározás, mellyel különböző egyének, különböző laboratóriumokban, különböző eredményeket kaphatnak. Nem függ továbbá a hamutartalom a lisztek raktározás, avagy mesterséges eljárás következtében bekövetkező hátrányoktól, vagyis a sárga színérték különbözőségétől. A fogósság különböző mértéke éppúgy nem befolyásolja a hamu mennyiségét, mint a lisztelőkészítés különböző mód-szerét sem.

Az előadottakból kitűnik, hogy a hamutartalom meghatározása éppen azokról a faktorokról áll független eredményt, melyek a pekározás alapján történő színmeghatározást bizonytalanná teszik. Ebből következik, hogy a hamutartalom meghatározása a pekározásnak szinte nélkülözhetetlen kiegészítő művelete és így minden nagyobb fontosságú vizsgálatnál feltétlenül elvégzendő. Azok az intézetek és hatóságok, melyek a liszt színének alapján ítéletet mondanak a malom tevékenységéről, feltétlenül a hamutartalmat is tekintve kell vegyék, mert számítás eset előfordul, hogy alacsonyabb kiörlés mellett is, az említett körülmények következtében, sötétebb színű áll elő. Ilyenkor a hamu alacsonyabb volta igazolhatja a malom eljárását.

A hamutartalom számszerű értékét tekintve, meg kell említeni, hogy az általánosított lisztneveltség-tartalomra kell vonatkoztatni. A gyakorlatban általában 12% nedvességre vonatkoztatjuk a hamutartalmat, így ha nem 12, hanem 14, vagy 15% víztartalmú lisztből végzünk hamumeghatározást, az eredményt át kell számítani 12% vízre. A hamumeghatározás különböző kiörlésű lisztekkel és különböző időtartamot igényel. Ennek oka, hogy a korparészek sokkal lassabban hamvadnak el, mint a belső, lisztes részek. A pl. a 0-ás lisztek elhamvasztására másfél óra a legtöbbször elegendő, addig a lakarmányliszt vagy korpa elhamvasztásához 8-10 óra is gyakran szükséges. Ez a magyarázata annak, hogy újabb különböző készülékeket szerkesztettek, melyeknek célja, hogy a hamutartalmat egyszerűbben és gyorsabban meg lehessen határozni. Ezek a készülékek általában a lisztek elektromos vezetőképességét veszik alapul, abból kiindulva, hogy minél magasabb a hamutartalom, az elektromos vezetőképesség is annál nagyobb. Minthogy azonban a vezetőképességet nemcsak a hamutartalom és így a kiörlés foka befolyásolja, hanem a meghatározandó lisztek víztartalma is, az eljárás nem volt általánosan bevezethető.

Hatóságok, különböző állami és törvényhatósági szakintézetek a lisztek ellenőrzését kétféle szempontból végzik. Először élelmiszerrendszert, másodsorban lisztforgalmiadóváltás lerovásának ellenőrzése érdekében. Az élelmiszerrendszert feladata egyszerű. Meg kell állapítani, hogy valamely malomvállalat nem hoz-e sötétebb, vagyis alacsonyabb belértékű lisztet forgalomba, mint amilyenek a liszt jelölve van. Ha pl. valamely zsákcédulán az ellenőrző hatóság

0-ás jelzést állapít meg, a zsák tartalmának nem szabad sötétebbnek lennie, mint a hivatalos 0-ás jellegnek. A sötétebb színű liszt feltétlenül kisebb áru és értékű mint a 0-ás liszt, így a vásárlóközönség károsodna, ha 0-ásnál sötétebb lisztet kapna!

A lisztforgalmiadóváltás lerovásának ellenőrzésénél viszont az érvényben lévő pénzügyi rendeletek azt tessék vizsgálat tárgyává, hogy valamely malomvállalat nem hoz-e sötétebb számjellel világosabb lisztet forgalomba és ezáltal nem károsítja-e meg az államkincstárt. A világosabb lisztekkel ugyanis nagyobb a lisztforgalmiadóváltás, mint a sötétebbeknél és így, ha valamely malomvállalat sötétebb számjellel világosabb lisztet hoz forgalomba, a sötétebb liszt után lerovott forgalmiadóváltással az államkincstárt megrövidítheti. A liszt forgalombahozó malomvállalatnak tehát arra kell ügyelnie, hogy sötétebb lisztet ne hozzon forgalomba, mint amilyen a számjellel, mert akkor az 1895. évi XLVI. tc. beiktató élelmiszerrendszert kihágást követ el, de arra is ügyelnie kell, hogy a bevallott számjellel világosabb lisztet se szállítson revújének, mert ez esetben viszont az 1500/1934. sz. pénzügyminiszteri rendelet alapján bünhődik. Minél több lisztforgalmiadóváltás-kategória van és minél közelebb vannak a lisztek számjellel egymáshoz, annál nehezebb feladat a malomvállalat részére, hogy a kétféle szempontból történő ellenőrzés sziklai között zátonyra ne fusson. Ezért fordult elő oly gyakran az elmúlt években, hogy a malomok idézett pénzügyminiszteri rendelet követelményeinek gyakran nem feleltek meg. Az őrlelt korlátozó rendelkezések óta ez a helyzet megváltozott, mert a forgalmiadóváltás-kategóriák száma csökkent, a készíthető lisztfajták mennyisége pedig csupán 0-ás és kenyérlisztekre szorítkozik. A jelenlegi helyzetben a malomoknak a legkisebb nehézséget sem okoz, hogy mindkét rendelet követelményeinek megfeleljenek, mert úgy az egységes búzakenyérnél, mint a sötét búzalisztnél és a rozslisztnél megállapítást nyert a kérdéses lisztek világos és sötét határa is. A kettő között elég könnyen betartható távolság van. Ennek eredménye a kihágások számának jelentékeny csökkenésében máris mutatkozik.

Az előadottak után felmerül a kérdés, hogy a liszt színéből, tehát a pekárképből, avagy a hamutartalomtól lehet-e következtetést vonni a lisztkiörlési százalékra, vagyis arra, hogy valamely liszt milyen kiörlés terméke. A pekárszínmeghatározásnak, valamint a hamutartalom-meghatározásnak számértékéből sajnos erre következtetni nem lehet. Minden malomban sokféle fél- és késztermék fut különböző rendszereken és különböző csöveken és ezeknek a fél- és késztermékeknek különbözőképpen történő összevezetése és keverése adja az egyes forgalombahozható lisztféleségeket. Különböző csöveken különböző színű, de egyforma hamutartalmú és azonos színű de különböző hamutartalmú lisztek folyhatnak. Hogy lehetne tehát egy-egy ilyen kiragadott folyás vizsgálati adataiból megállapítani, hogy az milyen kiörlés terméke! Egyszerűsödik a helyzet, ha, mint az jelenleg is van, kötelező az egyszerűsített őrlelt és ennek eredményeképpen csak olyan egységes liszt állítható elő, amelyből legfeljebb 25, vagy 30% 0-ás liszt állítható elő. Ilyen esetben az egységes kenyérlisztnak a 0-ás liszten kívül a búza egész belső részét tartalmaznia kell. Az ilyen őrlelti előírás mellett sem állapítható meg a kiörlési százalék, mert ez búzáinkint változik.

Régi tapasztalat, hogy a búzából kiörölhető liszt mennyisége a hektolitersúlytól, és a kiörölhető lisztmennyiségben belül a 0-ás liszt százalék a búza keménységétől, illetve acélosságtól függ. Így tehát a liszt színéből csak akkor tudunk a kiörlési százalékra megközelítőleg következtetést vonni, ha a búza ismeretes, amelyből készült. Régen volt olyan eljárás, amikor olyan különböző búzákat kerültek volna a piacra, mint 1940. évi termésből. A mostoha időjárási viszonyok következtében gyakran kapnak a malomok 70-72 kg-os hektolitersúlyú búzát, de elvétve előfordul 80-82 kg-os is. A közel 10 kg hektolitersúly-különbség a lisztnyerékekben is kb. ekkora különbséget idéz elő. Mivel a lisztek színére elsősor-

ban a legsötétebb passzageok nyomják rá a bélyeget, egy-két kilogramm hektolitersúly-különbség is olyan eltérő lisztszint eredményezhet, mely mellett az őrlelti százalék és a kiörlelt fokának megállapítása még a leegyszerűsített őrlelmenet mellett is nehézségekbe ütközik. Minthogy pedig napjainkban, mikor a rendelkezésre álló kenyérmagvak elégtelen mennyisége minden gram búza kihasználását teszi szükségessé, kétszeresen közérdek, hogy minden malom el tudjon számolni azzal a lisztmennyiséggel, ami az általa átvett búzából kiörölhető, célszerű lenne, ha a malomvállalatok malterkönyveikben a jövőben nemcsak az őrlelre került búzákat és a kiörölt lisztek mennyiségét jegyeznék fel, de mindenkor bevezetnék azt is, hogy az egyes őrlelti malterek mekkora hektolitersúlyú birtok. A legtöbb malomvállalat amúgy is be van rendezkedve hektolitersúly-meghatározásra, semmi akadályja sincs tehát annak, hogy az őrlelre került búzákat ebből a szempontból is vizsgálat tárgyává tegyék. Minthogy továbbá a hektolitersúly számszerű értékét az őrlelre került gabona víztartalma is befolyásolja, még célszerűbb lenne a hektolitersúlyon kívül a víztartalomnak megállapítása is. Ilyen esetben minden malomvállalatnak módjában lenne az esetleg felmerülő észrevételek esetében a kellő felvilágosításokkal szolgálni.

Természeifebeni járandóságok értékei az OTI bejelentés szempontjából

A legkisebb munkabérekre vonatkozó rendeletek több helyen utalnak arra, hogy az alkalmazottaknak nyújtott természetbeni járandóságok pénzértékben aszerint a kulcs szerint értékelendők át, amint azt időről-időre az Országos Társadalombiztosító Intézet megállapítja.

Minthogy azonban az OTI-ra vonatkozó jogszabályok még nem léptek életbe a visszacsatolt területeken, ottani előfizetőink és olvasóink ezt a kulcsot még nem ismerhetik. Azért könnyebbégükre közöljük a jelenleg hatályban levő OTI-féle átszámítási táblázatot:

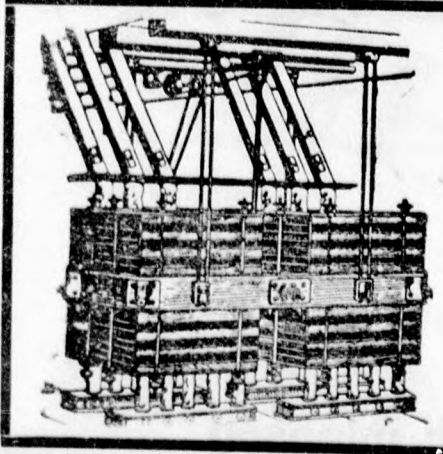
	Budapesten	Pestkörnyékén és városokban	Községekben
Ellátás egy óra	42.—	38.—	34.—
Ebből reggeli 1 óra	6.80	6.—	5.20
Ebből ebéd 1 óra	17.—	16.—	14.80
Ebből vacsora 1 óra	10.—	8.60	7.50
Ebből hálóhely 1 óra	2.60	2.20	1.80
Ebből fűtés 1 óra	3.—	3.—	3.—
Ebből világítás egy óra ..	1.—	1.—	1.—
Ebből mosás 1 óra	1.60	1.20	— 80
Lakás egy óra:			
1 szoba, konyha	11.—	8.20	5.60
2 szoba, konyha	16.—	10.—	7.40
3 szoba, konyha	24.—	16.—	12.—
Világítás:			
1 szoba	1.20	1.20	1.20
2 szoba	1.60	1.60	1.60
3 szoba	2.—	2.—	2.—
Fűtés egy óra:			
1 szoba	3.60	2.60	2.60
2 szoba	6.40	5.—	5.—
3 szoba	9.—	7.20	7.20
Munkáskaszárnyákban, barakokban és egyéb, az alkalmazottak részére csoportos elhelyezést nyújtó helyiségekben családtag nélkül lakó munkavállalóknak lakás, fűtés és világítás 1 óra	9.—	7.—	6.—

Néhány csepp ZENOL valódi tartós tapadást ad a színeknek.

A valódi „ZENOL” szíjkenőcs az Ön üzemében is nélkülözhetetlen.

Csakis eredeti minőséget szállítunk!

Gyártja: **BACHRACH TESTVÉREK mérnökök cég**
 Budapest, VII., Szövetség-utca 36/b. szám. Telefon: 428-309

A szabadalmazott Graepel-féle szabaddonlengő siksza

nyugodt és könnyű járása, valamint úgy minőségileg, mint mennyiségileg kiváló teljesítménye által a gyakorlatban a legjobban bevált. Alkalmazható úgy a búza, mint a rozsmalmokban. — Minden szállítás egy-egy referencia. Továbbá ajánlja árpakása-, árpagyöngy- és kölesgyártó gépeit.

Prospektussal, ajánlattal díjmentesen szolgál:
GRAEPEL HUGÓ BETÉTI TÁRSASÁG
 malomépítéssel, gép- és rostalemezgyár,
 BUDAPEST, X., SZLÁVY-UTCA 20-30. (Gergely-utca sarok.)
 Sürgőnyclm: Graepelék, Budapest. Telefon: 149-073. Levélcím: Budapest, X. Postafiók 10.

Legújabb rendeletek

A közellátás egységes irányítása és intézése.
A m. kir. minisztérium a közellátás és általában a közszükségleti cikkekkélt való ellátás egységes irányítása és intézése céljából Országos Közellátási Hivatalt szervez, mely a közellátási miniszter hatáskörébe utalt ügyeket fogja intézni. E hivatal szervezetébe fognak tartozni a m. kir. Kereskedelmi Hivatal, valamint az Árelenőrzés Országos Kormánybiztosága is. A vonatkozó 9200/1940. M. E. számú rendelet december 18-án lépett hatályba.

A magánalkalmazottak fizetésének szabályozása
A m. kir. minisztérium 9150/1940. M. E. számú rendelete.

A Budapesti Közlöny 1940 december 18-i számában megjelent kormányrendelet hatálya kiterjed minden, az ipartörvény vagy bányatörvény hatálya alá tartozó ipari vagy kereskedelmi üzemben, valamint az összes foglalkozási ágakban alkalmazott tisztviselőkre, mérnökökre, gyors- és gépiprózóknak, ügyvédre, utzókra, üzletszerzőkre stb., stb. Lényeges rendelkezései:

A munkaadó a jelen rendelet hatálya alá tartozó alkalmazottjának az 1940 november 1. napja után teljesített szolgálatért nem adhat kevesebb fizetést, mint amennyi az alkalmazottat az 1940 október 5-én érvényben volt megállapodás szerint megilleti. Amennyiben november vagy december hónapban kevesebbet adott, a különbözetet 8 napon belül ki kell fizetnie.

A november 1. után teljesített szolgálatért a munkaadó külön fizetési pótlékokat tartozik fizetni, mégpedig a rendes fizetéssel egyidejűen, egyenlő részekre osztva. Azt az összeget azonban, amellyel a munkaadó alkalmazottjának fizetését október 5. napja után történt elhatározása folytán felemelte, a fizetési pótlékba be lehet számítani.

A fizetési pótlék azon alkalmazottknál, akiknek a) fizetése az évi 6000 pengőt nem haladja meg, a fizetési időszakra járó fizetés hét százaléka;

b) fizetése évi 6000 P-nél több, de az évi 8500 P-t meg nem haladja, évi 420 P;

c) fizetési évi 8500 P-nél több, de az évi 8920 P-t el nem éri, olyan összeg, amely fizetését évi 8920 P-re egészíti ki.

A fizetési pótlékok úgy a fizetési jegyzékben, mint az alkalmazottakkal való elszámolásban külön kell kimutatni.

A rendelet hatálya nem terjed ki olyan alkalmazottakra, akiknek fizetése az évi 8920 P-t eléri, valamint azokra sem, akik csupán az üzleti forgalomhoz igazodó, százalékszerűen vagy más módon megállapított változó összegű javadalmazásban (jutalékban) részesülnek. Végül nem terjed ki a nyugdíjasok, özvegyek és árvák ellátási díjai tárgyában kiadott 8000/1940. M. E. sz. rendelet hatálya alá eső tisztviselőkre és egyéb alkalmazottakra.

A jelen rendelet alkalmazásának szempontjából fizetésnek számít a törzsfizetés (óra- vagy napi-bér, heti- vagy évi törzsfizetés) felül a munkaadó által előre meghatározott összegben (mennyiségben) készpénzben vagy természetben rendszeresen adott szolgálati járandóság (pl. lakáspénz, közlekedési költség, családi pótlék, természetbeni lakás, ételmezés stb.). Nem számít fizetésnek a jutalom (remuneráció), az alkalmi (karácsonyi stb.) segély vagy ajándék, a túlóradíj, az üzleti forgalomhoz igazodó jutalék és más elnevezéssel adott hasonló természetű, változó összegű járandóság. A természetben adott szolgáltatást az illetékes társadalombiztosító intézet által megállapított egyenértékkel kell számításba venni; az alkalmazot által esetleg fizetett készpénzbeni ellenszolgáltatás összegét azonban az egyenértékkel le kell vonni. A természetben járó szolgáltatás után — amennyiben azt a munkaadó nem váltja meg, hanem valóban természetben adja — fizetési pótlék nem jár.

A rendelet 1940 december 18-án lépett hatályba. A visszacsatolt keleti és erdélyi területeken a fizetések tekintetében külön rendelkezések irányadók.

A hajdina (tatárka) legmagasabb ára.

Az Árelenőrzés Országos Kormánybiztos a hántolatlan és hántolt hajdina (tatárka) legmagasabb árát 32.900/1940 A. K. számú rendeletével a következőképpen állapította meg:

Az egészséges, szokványoszerűen tiszta, rostált, időszerűen száraz és legalább 60 kg súlyú hántolatlan hajdina legmagasabb termelői ára bármely állomáson 43 P/q. Ezen ár az eladó költségén 10 tonnás vasúti kocsiba, vagy uszályba berakott árura vonatkozik. Ennél kisebb tételek vásárlásánál a tényleg felmerülő gyűjtési költségek, úgymint mérlegdíj, kövezetvám, vasútra való fuvarozás költsége és legfeljebb 1/2%-os hiány a termelő részére fizetendő árból levonandó. Minden kg hektoliter súlyhiánynál az ár 1/2%-kal esikken. Kereskedők az általuk vásárolt hajdinát a termelői árnál q-ként legfeljebb 0,80 P ártöbblettel drágábban hozhatják forgalomba.

A hántolt hajdina legmagasabb malmi ára zsák nélkül, 100 kg nettósúlyban, ab hántolótelep kocsira, illetve helyt állomás vagonba rakva 50 q-án

felüli mennyiség eladásánál 88 P/q, 5-50 q közötti mennyiség eladásánál 89 P/q, 5 q-n alóli mennyiség eladásánál 90 P/q.

A hántolt hajdina fogyasztói ára a Dunántúl egész területén 1.04 P/kg-nál, az ország egyéb területein — Kárpátalja és a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészek kivételével — 1.08 P/kg-nál, Kárpátalján és a visszacsatolt keleti és erdélyi területeken 1.10 P/kg-nál magasabb nem lehet. A jelen rendeletben megállapított áraknál magasabb árak szerződéses alapon termeltetett hajdináért sem fizethetők. (B. K. 1940 december 15. 285. szám).

A rizs legmagasabb ára.

Az Árkormánybiztos 33.000/1940. A. K. számú rendelet értelmében az Olaszországból behozott rizsből készült hántolt rizs legmagasabb malmi ára 100 kg-onként, zsákkal együtt a következő:

5 csillagos fényezett rizs (3-5% törmelék)	106 P
5 A. jelű fényezett rizs (17-20% törmelék)	105 P
R. J. I. jelű fényezett rizs (3-5% törmelék)	105 P
R. J. II. jelű fényezett rizs (17-20% törmelék)	104 P
A. I. jelű törmelék rizs	97 P
A. L. jelű törmelék rizs	96 P
A. III. jelű törmelék rizs	88 P
A. IV. jelű törmelék rizs	85 P
A. C. jelű rizstakarmányliszt	18 P
A. C. rozskorpa	16 P

A megállapított árak Budapest főváros területén és környékén házhozzállítással együtt, egyéb rendeltetési helyre szóló eladásoknál pedig vasúti kocsiba, vagy hajóba rakva értendők. A rendelet még a legmagasabb nagykereskedői és fogyasztói árakat is megállapította.

Az illetékegyenérték új kivetése.

A 156.055/1940. P. M. számú rendelet értelmében (B. K. 1940-287. szám) — a vagyonátruházási illetékről szóló törvény alapján kiadott 98.467/1940. P. M. számú rendelt szerint — az 1941 január 1-től 1950 december 31-ig terjedő időszakra újból ki kell vetni. A rendeletben felsorolt illetékegyenérték alanyok, köztük részvénytársaságok, szövetkezetek és korlátolt felelősségű társaságok beföldön fekvő összes ingatlanvagyonukról, az 1941 január 1-i állapot szerint, az illetékegyenérték kivetése céljából, külön felhívás nélkül, 1941 március 31-ig bezárólag bevallást kötelesek benyújtani. A bevallást a fizetésre kötelezett lakóhelye szerint illetékes m. kir. adóhivatalnál kell benyújtani. Aki e rendelkezésnek nem tesz pontosan eleget, bírság fejében az egyévi illetékegyenérték kétszeres összegét tartozik megfizetni.

Fegyvergyakorlat miatt kersettüktől elesett munkások támogatása.

A m. kir. belügyminiszter 167.100/1940. B. M. sz. rendelete lehetővé teszi, hogy a rendkívüli fegyvergyakorlatra történt bevonulásuk miatt kersettüktől elesett mezőgazdasági vagy ipari munkások és kisiparosok támogatásban részesüljenek. A támogatást azok kérhetik, akiknek családtagjai katonai szolgálatuk alatt a hatóságoktól családi segélyt kaptak és december 15-ig önhibájukon kívül nem jutottak olyan munkához, mely bevonulásuk miatt részben vagy egészben elveszített keresetüket pótolná.

A támogatás munkaalkalmak, vagy kamattmen-

MAGYAR LAJOS

GÉPSZIJ- ÉS MŰSZAKI BŐRÁRUGYAR
R É S Z V É N Y T Á R S A S Á G

Budapest, V., Katona József-utca 9-11
Telefon: 113-703 és 120-262

GYÁRT:

bőr-hajtószíjakat, műszaki bőrárukat, textil-technikai bőrárukat legjobb minőségben, elsőrendű kivitelben. — Szakszerű tanácsadás minden szíjtechnikai kérdésben.

Triumphflex-gépszij
a modern gépi üzem
legjobb hajtószíja

Darálókövek és hámozógép-köpeny

legjobb minőségben:

Varga Ottó Lajos

csiszolóárugyára

Budapest, Fővény-u. 89.

tes kölesön nyújtásából, időleges munkaképtelenség esetében segély juttatásából állhat. Munkaalkalom hiányában előleg nyújtásának is lehet helye. Munkaképtelenség esetében nyújtott segély legfeljebb kéthavi napszámber összegéig terjedhet. Munkabér vagy kölcsönelőleg címén 30 P készpénzt lehet folyósítani. Ez az összeg kettőnél több családtag esetén családtagonként 10-10 P-vel emelhető.

Az igényjogosultság megállapítását minden községben és városban alakítandó bizottságok végzik. A rendelet 1940 december 18-án lépett hatályba.

Kötött eukorforgalom a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekben.

A 9000/1940. M. E. számú rendelet a eukor kötött forgalmára vonatkozó jogszabályok hatályát 1940 december 16-tól kezdődőleg a visszacsatolt keleti és erdélyi területekre is kiterjesztette.

Sertések levágásának korlátozása.

December 15-től kezdődőleg a 241.700/F. M. sz. rendelet értelmében 100 kg élőszület el nem érő zsírsertést, 60 kg élőszület el nem érő hússertést, valamint malacot akár közfogyasztás, akár magánfogyasztás céljára levágni tilos. Magánfogyasztás céljára csak saját hizlalású sertést szabad levágni és csak annyi élőszületben, amennyi a birtokosnak és háztartásához tartozó személyeknek egy évi ételmezésére szükséges.

Az emberi táplálkozásra nem alkalmas búza és rozs legmagasabb ára.

Az Árkormánybiztos 34.200/1940 A. K. számú rendelete.

A 4.110/1939 M. E. számú rendelettel módosított 2.220/1938 M. E. számú rendelet 2. §-ának (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeltem:

1. §. A 6.530/1940 M. E. számú rendelet II. §-a alapján igénybevett, emberi táplálkozásra nem alkalmas (dohos, penészes, romlott, stb.) búza és rozs legmagasabb átvételi ára a következő:

a) a búza átvételi ára q-ként 4 P-vel alacsonyabb a 78 kg hi-súlyú szokványoszerű búzáé az 5.430/1940. M. E. számú rendelet „A” jelű Függelékének (2) pontja szerinti állomási, termelői árnál.

(2) A megállapított árak az eladó költségén 15 tonnás vasúti kocsiba, illetve uszályra rakott árura vonatkoznak.

(3) A 15 tonnánál kisebb tételek vásárlásánál a tényleg felmerülő gyűjtési költségek, úgymint: mérlegdíj, kövezetvám, vasútra való fuvarozás, hajóberakás költsége, az út, illetőleg az átrakás folyamán előálló 1/2%-os hiány, a termelő részére fizetendő árból levonandók.

2. §. A Futura és bizományosai, valamint a földművelésügyi miniszter által kijelölt más szervek a jelen rendelet I. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontjában megállapított árakhoz q-ként legfeljebb 35 fillér jutalékot számíthatnak.

3. §. Jelen rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

Budapest, 1940. évi december hó 14-én.

Dr. Kacsóh Bálint s. k.
az árelenőrzés országos kormánybiztos.

Ipari tanfolyamok

Az ipari tanfolyamok országos vezetőségének közlése szerint az alábbi ipari tanfolyamok engedélyezettek:

Debrecenben a m. kir. állami fa- és fémipari szakiskolán motorkezelői.

Ózdon gőzkazánfűtői.

Szegeden a m. kir. állami felsőipariskolán paprikabőr-tisztító-, paprikabőr-szárító-, paprikamolnári-, villamos gépkezelői-, gőzkazánfűtői-, stabilgőzgépkezelői és motorkezelői tanfolyamok.

A tanfolyamok megtartásának idejéről, a beiratkozás feltételeiről és egyéb tudnivalókról a tanfolyamot rendező ipariskolák igazgatóságától, illetőleg az illetékes ker. kir. iparfelügyelőségtől kell felvilágosítást kérni.

A most megjelent új kiörlési rendelettel kapcsolatban

felhívjuk b. figyelmüket a legújabb örlési eljárásunkra, mellyel a legkönnyebben és legolcsóbban érhető el a kívánalmaknak megfelelő kiörlés.

Részletes felvilágosítással és referenciával szolgálnak:

LÁSZLÓ ÉS FIA műszaki gépkereskedők BUDAPEST
V., Alkotmány-utca 25. — Telefonszám: 118-431 és 117-752. — Táviralcím: LAFIA

A 82-85 százalékos kiörlés műszaki feladatai

Írta: PERNYÉSZ DEZSÓ malomipari szakértő.

Az utóbbi évtizedek alatt súlyos és szeszélyes megpróbáltatások érték a malomipart. Nagyszerű szakmáknak képzett és tárgyilagosan gondolkodó művelői érdekes és értékes megfigyeléseket eszközölhettek. Ha a személyesen átértékelte a szakirodalmat is áttekintjük, könnyen megállapítható, hogy a fent is említett kb. 3. évtized elteltének keretén belül alakult ki a sémáról malomrendszerek helyett az automatikus rendszer. Az átalakulás kezdetén a félmagasörlo-rendszer esett át forradalom-szerű gyors fejlődésen, majd a magasörlo-rendszer követte az átalakulást rohamlépésben.

Az automatika általános bevezetése után következett a tengeri-csírátlanítás és örlésre való áttérés. Az üzemeltetés könnyen ment, de ezt már az automatika tette olyan egyszerűvé. A háborús idők eltelte után a nyugodt és rohamos ütemű továbbfejlődés korszaka, valamint a rendszeresített tanfolyamok útján való molnárképzés következett.

A gyorsan pergő események szeszélyes játéka az is, hogy az elmúlt gazdasági évben a 82-84 kg HL súlyú, kitűnő minőségű búzákat az akkor szükségesnek mutatkozó rendeletek értelmében 75 százalékra kellett kiörlőni. Az idei termésű, jóval gyönyörűbb 72-76 kg HL súlyú búzáknál a 75%-os arányú kiörlés már nehezebben megy és vidékenként változóan kisebb-nagyobb gondot okozott. Jólképzett, leleményes molnárságunk azonban mindig jól és kellő eredménnyel oldotta meg feladatát.

Mint komolyabb forrásból értesültem, a közeljövőben a 75%-os kiörlést 82-85%-os rendeltetésű kivétel fogja követni. Ez már komoly eset. A 72-76 kg súlyú búzákat 82-85%-ra kiörlőni nem lehetetlen, de körülményes. Körülményes azért, mert a korpából csak korpa lesz, akárhogyan örljük. Legfeljebb örlt korpa.

A 82-85%-os kiörlésre való áttérés komoly átállítást követel. A meglévő berendezés a jelenlegi állapotában a megszokott hengervarrókkal, valamint a 11% körüli átlagos selymbevonattal, az ilyen magas százalék kiörlésére alkalmatlan. Ha a 82-85%-os kiörlést mégis átállítás nélkül próbálnák eszközölni, az esetben 30 százalékkal több üzemelő, 30 százalékkal több üzemórát vána szükségessé. A teljesítmény visszaesne, a szerszámok bemelegednének, az előállított lisztek pedig erőben gyöngék, színből vörösek és végeredményként agyonörültek, sütképtelenek lennének.

A 82-85%-os kiörlés alapfeltétele főként az örlésre való előkészítésben rejlik. Az előkészítésnél elkerülendő állápontra kell hegyezkedni, mint a normális örlésvezetésnél. Normális örlésvezetésnél arra törekszünk, hogy a búza a lehető legjobban legyen ugyan tisztítva, de kíméletes eljárással, hogy a héjréteg ne nagyon sérüljön meg, mert az esetben a búza a töretésnél összeroppan, ha nincs a töretkorpa elég ereje az összetartásra. Ha a töretkorpa elég erős, az esetben annyira elasztikus is, hogy a daraszemcséket az összeroppanástól megóvja, így minél több dara, másrészt jó és eléggé fogós töret-darce és végül minél kevesebb töretliszt származik.

A 82-85%-os kiörlésnél ezzel szemben a búzát mind száraz állapotban, mind mosás, illetve pihentetés után a lehető legerőteljesebben kell hámozni érdesfelületű verőlécekkal burizsszerűen, hogy a héjréteg a szennyes szakállal és a duzzadt külső csiraburokkal együtt eltávolítható. Az ilyen előkészített búza 3-4 óvatos töretés után annyi darát ad, hogy 25-30% nullástiszt kivonásához elegendő, így a 4-ik töret átmenetét egymás után 2, pár sűrűn rovátkolt hengerve vezetjük, melyek közül az előbbi él ellen, az utóbbi él hát ellen forduljon és végül az utolsó, lehetőleg vastag hengerpár hát ellen fordulva kiörlést végezzen. A fehér töretdarce örlve nem lesznek, így a barnadarce nem szaporodnak fel; a simahengerek könnyen végeznek vele. A selymbevonatok hátulja 58-60, továbbá 5. és 6. számokra lesz cserélve. A fent körülírt eljárás szerint a nullástisztunk minősége marad a régi megszokott minőség, míg a kenyérliszt erősen fogós, igen korpa-szemcsés lesz, de nem vörös, így a kenyér sem lesz túlbarna és a sütésnél jólviselkedő erőteljes liszt lesz. Az ilyen magasan vezetett örlésnél kevesebb üzemelőfogyasztás és nagyobb teljesítmény lesz az eredmény. Rendkívüli előny az, hogy a normális viszonyok elérkezével igen könnyű lesz a visszatérés a rendszeresített üzemre.

A kiörlést végző rovátkolt hengerpárok igen jó eredménnyel helyettesíthetők jól rendben tartott kőjárattal, hasonlóképpen mint a Graham-liszt örlésnél.

A régi háborúk előtti boldog jó időkben a katonai és rabkényérlést is egyetlen kőjáraton örlötték ki 85%-ra, hengerszítán leszítva, 5-ös számú selymbevonaton.

A gabonavilágpiac helyzete

Az északamerikai gabonatorzsdéken az utóbbi időkben megszokott kereteken belül maradt az üzleti forgalom és tevékenység. A búzaár apró ingadozással 90 centen alul maradt. A spekuláció minden igyekezete, hogy az árat a 90 cent fölé tornázza fel, eddig sikertelen maradt és úgy látszik, hogy a mostani árszínvonal tartása is hovatovább nehezebbé válik.

Olaszország kukoricatermését véglegesen 34 millió q-ban állapították meg az előző évi 25 millió q-val szemben. Ez a kedvező terméseredmény teljesen pótolja és kiegyenlíti az idei gyengébb búzatermést.

A Reuter-ügynökség jelentése szerint Angolország hajótér és devizák hiányában nem képes Argentinából búzát vásárolni és szállítani, noha Argentinának az idei termésével együtt most már 37 millió q búzafelésege van.

Az egész világon feltűnést keltettek Argentinának újabb agrárpolitikai intézkedései, melyek elsősorban a búzára, lenmagra és tengerire vonatkoznak, de felölelik a többi mezőgazdasági termékeket is. Ezek az újabb intézkedések most már a lisztre és malmokra is kiterjednek, ezért érdemes azokkal bővebben is foglalkozni.

Az intézkedések sorozata azzal kezdődött, hogy az ottani kormány az 1940 december 1-én kezdődő új termésre ismét legkisebb átvételi árakat állapított meg búzára és lenmagra. A búzára 6.75, a lenmagra 9.25 pézót, 100 kg-onként.

A korábbi legkisebb ár megállapító rendeletekkel szemben a mostani két fontos újítást tartalmaz. Először is legkisebb árat állapít meg a belföldi lisztforgalomra. Egyidejűleg arra kötelezi a malmokat, hogy ha a belföldi forgalom számára búzát akarnak felörölni, úgy

a búzát vagy csak a Gabonajuntától vásárolhatják 9 pézós egységárban, vagy pedig csak közvetlenül a termelőtől 6.75 pézóért. Utóbbi esetben azonban q-ként 2.25 pézót tartoznak befizetni a Gabonajuntához.

Bármilyen módon is szerzi be tehát a malom örölni való búzáját, a Gabonajunta minden mázsa örlésre kerülő búza után 2.25 pézó hásonra tesz szert. Ez a bevétel nyilvánvalóan arra szolgál, hogy a kormány legkisebb átvételi árpolitikájából származó veszteségeket csökkentse és lényegében nem egyéb, mint lisztforgalmi adó, mely a belföldi kenyeret terheli.

A második, sokkal fontosabb intézkedés abban áll, hogy az argentin állam első ízben tartja fenn magának a búza- és a lenmag vetésterületek csökkentésének jogát. Ezzel a joggal oly módon él az állam, hogy a Gabonajunta a termés felvásárlása alkalmából minden egyes

Raktáron tartunk valódi svájci SZITASELYMEKET

minden számban. Valódi kenderből szőtt

malomhevedereket, serlegeket, serlegcsavarokat,

a legjobb minőségű gépszíjakat, varrószíjakat, valamint porszűrőket és síkszítazsákokat, kész állapotban, az összes műszaki cikkekkel és mindenféle malomfelszerelési anyagot elsőrendű minőségben és a legszolidabb napi áron.

Kérjen ajánlatot:

MŰSZAKI ÉS MALOMFELSZERELÉSI VÁLLALAT
BUDAPEST, V., CSÁKY-UTCA 8. SZ. TELEFON: 111-418

Műörlő és darálóköveket

30 év óta a legjobb minőségben készíti

Gabonahámzókbételese garanciával

Kossányi István

malomkögyára

Budapest, V., Visegrádi-u. 55
Telefon: 291-494

termelőt arra kötelezhet, hogy a legközelebbi termésévben nem termelhet nagyobb területen búzát és lenmagot, mint jelenleg és azt is követheti a termelőtől, hogy jelenlegi vetésterületét 10 százalékkal csökkentse.

Tudvalevőleg Argentiná eddig sohasem akart belemenni olyan megállapodásba, mely búzavetésterületeinek csökkentésével járna, noha Északamerika többi részén is felhívta ilyen megállapodás létesítésére. Az ilyenirányú tárgyalásokat mindig kiválóan olesó termelési lehetőségeire való hivatkozással utasította el.

Argentína földművelésügyi minisztere, Dr. Amadeo y Videla rádióbeszédében utalt arra, hogy az átvételi árak korai megállapításával a kormány a termelőket kívánja megnyugtatni s a helyzet rosszabbodását megakadályozni, mely ugyanis eléggé súlyos és mindenkitől áldozatokat követel. Elmondotta, hogy az állam az idei tengerifelvásárlási akciónál 100 millió pezutát fog ráfizetni. A legközelebbi lenmagtermés gyakorlatilag eladhatatlan lesz és a mostani búzatermésnél az államnak 20-30 millió q eladhatatlan búzafeléseggel kell számolnia. Ennek dacára a kormány a lehetőség határában belül igyekezik fog a feleslegeket beraktározni, abban a reményben, hogy az európai háború után fokozott kereslet fog készletei iránt megnyilvánulni.

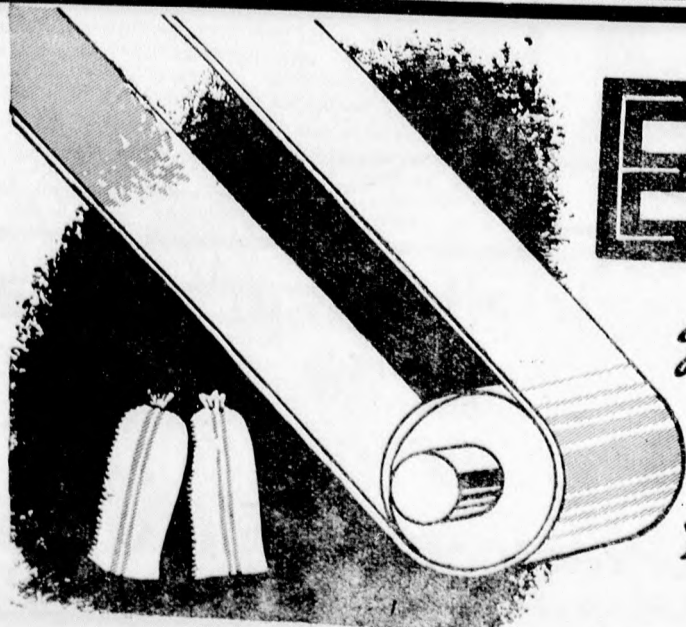
Hivatalos vetésjelentés

A földművelési minisztérium december 11-i állapotok alapján kiadott vetésjelentésnek kivonata a következő:

A jelntési időszak kedvező volt az időjárás. A december 1-én hirtelen beállott fagy és havazás azonban megállította a mezei és vetési munkálatokat. Számos megvénben — az októberi és novemberi esőzések folytán — a mélyebben fekvő szántóföldek ez évben egyáltalán nem voltak bevetettek. Áradások, talajvizek, vad- és belvizek a téli vetésekben károkat okoztak. A mélyszántásokat munkaerő és irás-állat hiánya, a tengeri kései beérése, továbbá a rendkívüli talajnedvesség miatt csak 30-60% erejéig lehetett elvégezni.

A korán elvetett őszi vetések fejlődtek, kielégítően bokrosodtak és szép zöld színűek. A későbbi vetemények is, bár lassabban, de egyenletesen gyarapodtak. A mélyebb részeken még sok vetés van víz alatt. A őszi gabona vetésterülete a legtöbb vármegyében 15-30%-kal maradt az előző évi vetésterület mögött. Egyes vármegyékben a csökkenés 30-60%.

A legközelebbi vetésjelentést 1941 január 11-én fogja a minisztérium nyilvánosságra hozni.

EMERGÉ

gumitextil hajtósíj

A MALOMBAN IS
zavartalan munkát
biztosít!

A tengeri csirátlanítása és őrlése

Irta: TRAPP VENDEL, malomipari szakmérnök.

A 9.090/1940. M. E. számú rendelet szerint a búzát a két vagónnál nagyobb teljesítményű malmoknak — az eddigi 79–80% kiőréléssel szemben és tekintet nélkül a hektolitersúlyra — 85%-ra kell kiőrölni, 25% 0-ás kivonás mellett, az eddigi 30%-kal szemben. Ez a rendelkezés a kenyérliszt hozamát 6+5=11%-kal emeli. Feltételezve, hogy a vidéki telepeken is keresztülvihető ez a rendelkezés, úgy a 2–3vagón kapacitású malmoknál, melyeknél eddig 74–75%-ra örölték ki, a kenyérliszt szaporulat 15–16% lesz.

Végeredményben a rendelettel sikerült egyrészt gyorsan, másrészt tekintélyes mennyiséggel emelni a kenyérliszt hozamot.

Ennek dacára még mindig nem tartom elégségesnek a kenyérliszt hozamot. Még akkor sem, ha a múlt évben előírt 2% főzöliszt és 68% kenyérliszt, vagyis összesen 88% kiőrélést rendelnék is el. Ezért szükségesnek tartom a pótszerekkel való foglalkozást. A burgonyán kívül a már sokszor hangoztatott tengerliszt jöhet elsősorban tekintetbe. De mivel tengertermésünk a becslésnél jóval kevesebb és vizes, szóba jöhetne — miként a világháborúban — az árpaliszt felhasználása, a kenyérlisztbe való keverése, még akkor is, ha ezzel a sörgyártás hátrányt szenvedne. Véleményem szerint ha az árpára kenyérelállítás szempontjából lesz szükség, akkor legelső sorban ehhez használandó fel.

Mivel a tengerliszt felhasználása már napirenden van, úgy málmászatilag ezzel kivonok elsősorban foglalkozni. A tengerliszt előfeltétele, hogy a felőrlésre kerülő tengerinek csak annyi legyen a víz tartalma, hogy a belőle gyártott liszt 13–13,3%-nál több vizet ne tartalmazzon. Tovább, hogy a csíra, melynek olajtartalma kb. 36%, annyira el legyen távolítva a szemből, hogy a csirátlantított tengeriből származó liszt olajtartalma legfeljebb 1,3% legyen. Az előírt nedvesség és előírt olajtartalom betartása nélkül a tengerliszt tárolása lehetetlen és időelőtti romlást eredményez. A csírák annál nagyobb értékűek, minél kevesebb héjrész, vagy tengeridarat tartalmaznak. Ez utóbbiak annyira ronthatják a csíra olajhozamát, hogy már nem érdemes olajtanítani. Hogy a sajtolóüzemek a malmokat használható csíra gyártására buzdítsák, a csírákat olajtanításként értékeltek és egy bizonyos százalék olajtartalomtól megtagadták az átvételt. Ebből láthatjuk, hogy nem elég csak csíráltatni, hanem arra kell a csíráltatásnál törekedni, hogy a csírák héj- és daramentesek, a tengeri vízszint csíranélküli legyen.

A múlt háborúban a tengeriőrlelésnél — kezdetben két, egymásután következő hámozógéppel — annyira összetörték a tengerit, hogy a csíra a szemtől elvált. Majd a csírákat megfelelő tarárokkal osztályozták és tisztították. Ennek az eljárásnak az volt a hátránya, hogy a csírán maradt egyrészt a mag csúcsán levő siveg, másrészt a rajtatapadt tengeridara annyira ronította a csíra olajtartalmát, hogy nem volt érdemes kipréselni. Ezt az eljárást abbahagyták és a hámozógépet csak a siveg és a héj eltávolítására használták. A tengeri csírátlanítása később a tulajdonképpeni 1. és 2. töretnél történt. Es pedig a hengerek olyképp való vezetésével, hogy a csíra az 1. töretnél az első kereten levő 6. acélsodronyszövet átmenetként el lett vonva és megfelelő — mondjuk C H IV., vagy Reform-géppel tisztítva. A 6-os átésés 16. sz. acélsodrony szövetre került. Ennek átmenete a 2. törethez, az átésés 28-ra. A 28. átmenet tisztítására daratisztító, az átésés pedig mint liszt került lezákolásra. A 2. töretnél a csíra elválasztó szita bevonata 8. sz. rolt. A többi szita bevonata ugyanaz, mint az 1. töret szitájáé. A következő őrlőrendszerek rovátkolt hengerek voltak. Szintén ezekkel simaőrlést végeztek, addig, amíg a héj az utolsó rendszerénél lisztmentes volt. A szítarendszereknél csak egy szita és pedig 28 acélsodronyszövet volt. Ennek átmenete a következő őrlőrendszerre lett vezetve, míg az átésést mint lisztet összevezték. Ezt az eljárást egyrészt a jobb csíraeredmény, másrészt finomabban leosztott liszt elérése végett a következőkben látom biztosítva. A tisztítást tarár, mágnés és hámozógéppel lezártak tekintem.

Az őrlés a következő:
Zúzó: Búzamalmonál egy sima hengerszék, rozsmalmonál a meglévő zúzóhenger használható fel. Az őrlemény szítálatlanul az 1. törethengerre vezetve. 1. töret: Rovátkaszám cm-ként 3; 45/60 szöggel,

egész tompa éllel, 1 mm felülettel, elhajlás 6%, átétel 1:125, hát-hát ellen berakott hengerekkel. A szita előszitája 6 sodronyszövet átmenete, a csíraátésés 16-os sodronya. A 16-os átmenet 2. törethez, átésése osztályozásra 36-os, 48., 50-es sodronyszövetre. A 36. átmenet tisztítandó dara, a 48–50. átmenet továbbőrlésre simahengerre. Az átésés liszt.

2. töret: Rovátkaszám 4, cm-ként. Többi adat az 1. törethez egyező. Az első keret szitája 10-es, átmenete csíra. A többi az 1. törethez egyező.

Ezzel a két törethez az összes csíra kivonható. Ha a törethenger rovátkái, vagy a hengertétel a fenti adatokkal nem egyezik — ami a legtöbb esetben elő fog fordulni — úgy a törethengernél a hengereket úgy kell beállítani, hogy a csírák minél kevésbé legyenek a rovátkának kitéve, nehogy ezek a csírákat széjjelvájják vagy nyomják és ezáltal a fel szabaduló olajat a darameszek felszívják. Ezzel a liszt olajtartalmát károsan növeljük, másrészt a csírákat elrontjuk.

Az elválasztott csírák tisztításra vagy egy C H IV., vagy Reform-daratisztítóra vezetjük. A C H IV. bevonata 14, 10, 8, 6, 4; a Referom bevonata 10, 8, 6, 4 acélsodronyszövet. A szítátesés kész csíra, az átmenet csutkatörmelék; az átcsapat héj.

A darák tisztítására Reform-gépet használunk. 30–26–22–18 bevonattal. Az átésés dara. Átmenet és átcsapat továbbőrlésre a 3. törethez.

Amennyiben dara nem szükséges, úgy ez a két simarendszerrel feldolgozásra kerül.

A 2. töret után következik a tulajdonképpeni ör-

Olajmalmok figyelmébe!

A f. hó 14-én megjelent 50. lapszámunkban „Olajmalmi tudnivalók” című cikkünkben ismertettük az olajmalmokra vonatkozó jogszabályokat, különös tekintettel a visszaesetolt keleti és erdélyi területek olajmalmaira, melyek ezeket még nem ismerhetik.

Ismerettségünk során megírtuk, hogy az olajpogácsa sem a forgalmi adónak, sem adóváltásának nem tárgya. Ezt tehát mindenféle adótól mentesen lehet forgalomba hozni. Ha azonban valaki vámkeresetét pogácsában veszi ki, úgy ennek értéke után az általános forgalmiadót meg kell fizetnie. Nem azért mert pogácsa, hanem azért, mert kereset. Minden kereset ugyanis az általános forgalmiadó tárgya.

Eddig ez volt az általános gyakorlat. Most azonban egy érdekes és minden olajmalmot érdeklő fordulatról adhatunk hírt. Egy előfizetőnk arról értesít bennünket, hogy az olajpogácsa-vámkeresete után kirott általános forgalmiadót — a kirovás jogossága címén — megfellebbezvé, fellebbezésére a következő határozatot kapta:

A szolnoki m. kir. pénzügyigazgatóságtól.
40.639/3—1940. III. a.s.zám.

A szolnoki központi forgalmi adóhivatal 1084/1939. számú fizetési meghagyásával Cím terhére előírt 139 P 30 f általános forgalmiadó ellen benyújtott fellebbezésének a m. kir. pénzügyigazgatóság helyt ad és az előírt összeget törli.

Indokolás:

A m. kir. pénzügyigazgatóság a rendelkezés értelmében határozott, mert a m. kir. pénzügyminiszterium 93.692/1940. XI. b. számú rendelete szerint az olajos magvak-

Neo-Akko D-vitamin
allergiás kapszula

Biztosítja a csontozat erőteljes fejlődését. Fokozza a szervezet ellenállóképességét és ezzel növeli a súlyfelevételt.

Gyártja: **Vitamin Laboratórium**
BUDAPEST, H. BETER-UTCA. 3.

Wörner

malomgépek eladása.

Tervezések, szerelések, diagrammok.

Jahn József

malomberendezési vállalata

Budapest, V., Wahrmann-u. 6-8

(Váci-út mellett) Telef. n.: 293—402

lés. Ez lehet még három vagy négy töret és köjrárt. Ezek rendes simaőrlést végeznek, úgy hogy az ezekkel való foglalkozást nem tartom szükségesnek.

A liszték leosztására, nem mint a háborúban a 28 sodronyszövetet, hanem 48–50 sodronyszövetet alkalmazunk. Es pedig azért, mert ez a liszt — nem mint a 28 átésés — minden előfőzés nélkül keverhető a búzaliszt és az előbbivel szemben egy elvezhető, szép, magas kenyeret eredményez.

Az árpáőrléssel kapcsolatosan röviden csak annyit, hogy ennél elsősorban az alapos hántolásra kell nagy súlyt helyeznünk, mert az esetleges toklás és héj az előszitákat eltömi. Maga az őrlés búza- vagy rozsmalomban a már gorombán bevont szitákkal, minden átalakítás nélkül eszközölhető.

nak munkadíjért való sajtolása esetén a bér munka díjazása fejében kapott olajpogácsa értéke után általános forgalmiadót követelni nem lehet.

Szolnok, 1940 szeptember 17-én.

Dr. Osváth s. k. min. tanácsos,
m. kir. pénzügyigazgató.

Örömmel közöljük ezt az igazságos és méltányos miniszteri döntést az olajmalmokkal, mert ezzel megszűnt egy olyan állapot, melynek jogtalanságáról mindenki meg volt győződve, de amely még ma is, az ország számos pénzügyigazgatósági kerületében szokásban van és a vámolajitókra nagy és igazságtalan terhet jelent.

Amennyiben egyes forgalmi adóhivatalok még ezután is követelnék a vámogácsa bevétel után a forgalmiadót, a közölt miniszteri rendeletre való hivatkozással mindenki fellebbezze meg a kivetést a kellő határidőben.

Újfajta csapágykenés

Gépeink eságyainak kenése tudvalevőleg úgy történik, hogy vagy az egész csapágy olajban van, vagy pedig az olajat gyűrű vagy lánc segítségével a forgórészekre juttatjuk. Más berendezéseknél pedig olajszivattyúk gondoskodnak a kenőanyag állandó körforgásáról. Ujabbban azonban az olajtan csapágy kezd elterjedni. Ez egy porózus, lykaesos fémből készül, melyet olajba állítanak, ahol mint egy szivacs, teleszívja magát olajjal. Az ilyen olajjal átitatott fémből készült csapágy hosszú időn át nem szorul olajra. A porózus fém készítésére többféle módszert ismernek. Egy amerikai gyárban ily csapágyfémeket úgy készítenek, hogy rezet legfinomabb poralakra őrölve horgannyal és kevés grafittal vegyítnek, mire az egész keverék egy 4000 légkönyomásal dolgozó sajtó alá kerül, amely a keveréket szilárd tömeggé sajtolja. Erre kialakítják belőle a kívánt csapágyat s addig hevítik, míg csak a belekevert horgany ki nem olvad. Ezáltal egy lykaesos test marad vissza, mely az olajat magába szívja és a tengelynek lassanként leadja. Telítésére még használt, fémrészeket tartalmazó olajat is fel lehet használni, mert ez a csapágyfém lykaesain való áthaladás közben kitűnően filtrálódik. Az ilyen újfajta csapágyakat már számos gépnél és motornál használják. Különösen ott vált be kitűnően, ahol a csapágy igen nagy nyomásnak van kitéve.

Az összes malmi gépek és malomműszaki cikkek, továbbá használt gépek nagy raktára

KEMÉNYY MANÓ műszaki üzlet

Budapest, V., Akadémia-utca 21. Telefon: 115—902 és 127—690

Felsőbbfokú határozatok

Iparszerűleg dolgozó daráló telepengedélye

Darálómalmoknak a telepengedély jogerőssé válása előtt történt beszerelése miatt folyamatba tett kihágási ügyben 5.448/1940. kih. sz. ítélettel a kihágási tanács a másodfokú ítélet, minősítő részét olyképp változtatta meg, hogy terhelt cselekménye az 1884. XVII. tc. 25. §-ába ütköző kihágás.

Idézett törvényszakasz, illetve az ennek alapján kiadott 18.247/1904. K. M. számú rendelet kimondja, hogy az őrlőmalom iparhatósági telepengedély alá esnek. A 78.805/1911. K. M. sz. elvi jelentőségű leirat pedig megállapítja, hogy a darálómalom, ha iparszerűleg üzendő darálóról van szó, őrlőmalomnak tekintendő, melynek felállítására iparhatósági telepengedélyt igényel. Ennek a rendelkezésnek be nem tartása tehát az idézett törvény 25. §-ába, illetve az ennek alapján kiadott 18.247/1904. K. M. számú rendeletbe ütközik.

KÖZIGAZGATÁSI IPARI JOGGYAKORLAT

Jogosulatlan iparüzés megállítása.

A m. kir. kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter 103.127/1940. K. K. M. szám alatt leiratot intézett az iparhatóságokhoz, az iparjogviszonyuktól megfosztott kereskedők jogosulatlan iparüzésének megállítására.

A leirat szerint kívánatos, hogy a büntető hatóság a jogosulatlan iparüzés miatt folyamatba tett eljárása során a terhelt egész árúkészletét lefoglalja és büntető ítéletében az egész árúkészlet elkobzását elrendelje.

Felhívja a leirat az iparhatóságokat, hogy készítsenek kimutatást azokról a volt iparüzőkről, akik iparukat új engedély hiányában abban hagyni tartoztak és ezek tevékenységét állandóan és fokozottan ellenőriztessék. Ha pedig kihágási cselekménynek jönnek nyomára, mindenekelőtt haladéktalanul intézkedjenek a megtorló eljárás folyamatba-tétele, szigorú lefolytatása és a jogosulatlanul nyitvatartott iparüzlet hatósági lezáratása iránt.

Végül utal a rendelet arra, hogy a bizományi számlára történő, vagyis a nem saját áruval folytatott jogosulatlan kereskedés esetén a kihágási eljárást nemcsak a tettes, hanem minden esetben az áru tulajdonosa, mint részes ellen is meg kell indítani és le kell folytatni.

Közkereseti társaság egyik tagjának hozzátartozója javára nem lehet az ipart gyakorolni.

Törvény értelmében közkereseti társaság iparüzése esetén iparjogviszonyt a közkereseti társaság kap. Vagyis ilyen esetben az ipart űző (kereskedő) maga a közkereseti társaság.

Az 1922. XII. tc. 7. és 8. §-ra az elhunyt iparos házastársának és lemenőinek biztosítási jogot.

Mint ahogy fentiek szerint közkereseti társaság iparüzése esetén maga a közkereseti társaság az ipart űző és mint ahogy a dolog természetéből folyóan a közkereseti társaság házastársáról vagy lemenőiről beszélni nem lehet, a közkereseti társaság valamely társtagjának halála esetén az ipart özvegyi jogon, illetve az elhunyt lemenőjének jogán gyakorolni nem lehet. (74.935/1940. K. K. M.).

Bírói határozatok

A malomtulajdonos felelőssége bérlője OTI tartozásáért.

Felperesek az OTI-t azért perelték, mert nem ismerték el a járulékok alóli mentességüket azon az alapon, hogy felperesek közös tulajdonában levő malmot néhány hónapig nem adták bérbbe, majd házi-

kezelésbe vették. A budapesti kir. ítéltábla a keresetet elutasította és indoklásában a többek között a következőket mondta ki:

„A kir. ítéltáblának több ítéletében kifejezésre juttatott és állandóan követett gyakorlata szerint üzemutódi minőséget kizáró körülménynek nem tekinthető és az üzemazonosság és üzemutódi felelőség akkor is megállapítható, ha az előbbi bérlő által folytatott üzemet utóbb annak tulajdonosa saját kezébe veszi, mert az üzem folytatásához fűződő gazdasági értékek ilyen esetben is megszerezhetők. Az üzem tulajdonosa ugyanis a bérlet megszűntével az üzemnek saját kezelésbe vételét ugyanúgy függővé teheti attól, hogy az előd hátralékainak viselését érdekeinek veszélyeztetése nélkül vállalhatja-e, amint hogy ezt a bérlőt esetleg követő újabb bérlő is tehetné volna.”

„Ugyancsak nem tekinthető az állandó bírói gyakorlat szerint az üzemutódlást kizáró körülménynek az sem, hogy a kérdéses malom üzemképes állapotba hozása céljából pár hónapig nem volt üzemben, mert ez alatt az idő alatt az odaszokott és a malom szolgáltatásait rendszeresen igénybevevő közönséget el nem veszítette, vagyis az abban rejlő gazdasági előnyöket az üzemszünet ellenére is továbbra is megtartotta.”

Mint ahogy bírói ítéletet nem szokás bírálattal tárgyalni, csupán arra kívánjuk felhívni azokat a malomtulajdonosokat figyelmükre, akik malomukat bérbbeadni kívánják, hogy a jövőben a bérleti feltételek között azt is kössék ki megfelelő módon, hogy a bérlő bizonyos rövid időközökben az Országos Társadalombiztosító Intézet és az Országos Balesetbiztosító Intézet hivatalos igazolványaival legyen köteles bizonyítani, hogy nevezett intézeteknek nem tartozik. Kössenek ki továbbá maguknak megfelelő biztosítékot arra a célra, hogy abból a bérlő esetleges OTI vagy baleseti járulékhátralékaikat kiegyenlíthessék.

Ellenkező esetben annak tessék ki magukat, hogy — mint az idézett esetben is — malomukat sem újból bérbbeadni, sem azt saját kezelésükbe visszavenni nem tudják.

Különösen súlyosan érintene ilyen eset olyanokat, akik malomukat betegség, katonai szolgálatra való bevonulás, családi események, vagy más el nem hárítható körülmények miatt kénytelenek bérbbeadni. Ezek arra ébredhetnek, hogy a bérlő — kit gyakran azért kénytelenek kitenni a bérletből, mert még a bérösszeget sem fizeti meg s akin nincs mit megvenni — még OTI adósságokat is hagyott hátra számukra. Ezt a hátralékot a kisebb malom tulajdonosa gyakran képtelen kifizetni s így tetlenül kell néznie, hogy malma üzemen kívül áll s lassanként elveszíti öröklését, aminek pedig egy év letelte után még iparjogviszonyának hatálya is megszűnik.

Rokkantsági és özvegyi járadékhoz való jogosultság.

Felperes-özvegy azért fordul a bírósághoz özvegyi járadék megítélésére, mert az OTI rokkantsági járadék folyósítását megtagadta, azzal az indoklással, hogy felperes 65. életévét nem töltötte be és egészségi állapota sem romlott meg annyira, hogy a Tö. 32. §-ában meghatározott rokkantságot elérné. A bíróság megállapította felperes rokkantságát s ezért rokkantsági járadékot ítélt meg. A budapesti kir. ítéltábla az elsőbírói ítéletet olyképp változtatta meg, hogy felperesnek özvegyi járadékot ítélt meg. Indoklás:

Rokkantsági járadékra csak a biztosítottak van igénye, míg a meghalt biztosítottak a felesége a Tö. 53. §-a értelmében özvegyi járadékra jogosult

Gépszíjak, varrószíjak, szíjragasztók, szíjbalzsamok, Dufour szita- és daraselymek, drótszövetek, lámpabél, filc, flanel, iakkvász, kartácszeg, hevederek, serlegek, plombák, csavarok, FAG golyóscsapágyak és házak, szíjtárcsák, csapágyfémek, Arconal golyóscsapágyzsír.

Az összes malomfelszerelési és műszaki cikkeket szolid napi áron szállítjuk.

MŰSZAKI ÉS KERESKEDELMI TÁRSASÁG

HORVÁTH ÉS MIKLÓS
DEBRECEN, HUNYADI-UTCA 17-19. SZ. TELEFON: 24-25
Sürgőny cím: „MUKETAR”, Debrecen

abban az esetben, ha meghalt biztosított a 200 járulékos várakozási időt betöltötte és várománya ép és ha a hátrahagyott feleség életének 65. évét betöltötte, vagy állandóan rokkant.

Alperes az elsőbírói orvosszakértő véleménye szerint keresőképességének 2/3-át elvesztette s ezért a kir. ítéltábla a felperes rokkantságát bizonyítottan látván, részére az özvegyi járadékot megállapította. (P. XVIII. 11.481.—1939.)

Munkaügyi joggyakorlat

A túlórákat pontosan kell igazolni.

Egy túlmunkadíj megfizetése iránt indított perben a budapesti kir. törvényszék, mint munkaügyi fellebbezési bíróság 15. Pf. 2.212/1940-18. számú jogerős ítéletével a felperest keresetével elutasította és indoklásában a következőket mondta ki:

A kir. törvényszék annak hangsúlyozásával, hogy felperes tényleg elvégzett, de alperes részéről egyáltalán nem díjazott munkateljesítményért járó ellenérték megfizetését kérte az alperestől, felperest tényleg elvégzett munkatételére hívta fel arra nézve, hogy a nem díjazott túlórákat mely napokon teljesítette?

A fellebbezési bíróság részletes tényállás előadására azért kötelezte a felperest, mert hasonló tárgyú perekben állandóan azt a jogi álláspontot foglalta el, miszerint oly díjazás, amelynek kiérdemelt munka az alapja, csak a tényleg végzett munkateljesítmény igazolása esetén nyerhet megállapítást, nem pedig hozzávetőleges számítás alapján, avagy a Pp. 271. §-ában foglalt jogszabály értelmében minden körülménynek a bíróság legjobb belátása szerinti mérlegelése alapján. Felperes azonban a bíróság végzésében foglaltaknak megfelelő tényállást nem terjesztett elő.

Megfelelő munkakör értelmezése

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 60.904/1940. I-a. K. K. M. szám alatt megerősítette a kereskedők által alkalmazott tisztviselők, kereskedősegédek és kereskedőtanonok legkisebb munkabéreinek megállapítására hivatott bizottságnak a 25.297/1939. K. K. M. szám alatt megerősített korábbi határozata kiegészítésül hozott alábbi póthatározatát:

„A kereskedők által alkalmazott tisztviselők, kereskedősegédek és tanoncok részére az ország egész területén fizetendő legkisebb munkabérek megállapító és 25.297/1939. K. K. M. szám alatt megerősített határozat (4) bekezdésében foglalt „megfelelő munkakör” kifejezés alatt, kereskedelmi, ipari vagy őstermelői vállalatnál betöltött azonos, vagy hasonló szakismertet kívánó munkakör értendő.”

SCHWEIZ. SEIDENGAZEFABRIK A.-G. ZÜRICH

Excelsior védjegyű selyemszítaszövetek

magyarországi gyári lerakata:

Az összes kelendő számokból állandó friss készlet

Mindennemű műszaki textilárak nagykereskedése

Filcek, síkszítazacskók, flanellek, porszűrőtömlők, hevederek

GYAPJÚ RÁZÓSZITAK, VIASZOSVÁSZNAK, L Á M P A B E L E K.

TELEFON 189-292

KOLLIN TESTVÉREK, BUDAPEST, V., SZENT ISTVÁN-TÉR 5.

TELEFON 189-292

M Á R T A

szabadonlengő síkszita hajtómű

Részzerelhető bármely kétszokrányos síkszítára.

Uj és gyárilag javított malomgépek:

Reform daratisztítógép, szimpla, 400 mm, EMAG-gyártmány.

Síkszíták, minden méretben, EMAG-gyártmány, Márta-meghajítással.

Síkszíták, minden méretben, Seck-gyártmány, Márta-meghajítással.

Síkszíták Seck-gyártmány, eredeti tengelyhajítással.

Centrifugálszita.

Exhaustor EMAG-gyártmány, 800-as.

Exhaustor turbó, 800 mm.

Nyomóporszűrő, EMAG-gyártmány, 144, 128 és 72 tömlővel.

Szivóporoszűrő, Seck-gyártmány, 4 db 400 mm-es tömlővel.

Ganz vasszokrányos dupla hengerek 25/80-as.

Ganz vasszokrányos dupla hengerek 30/80-as.

Ganz vasszokrányos dupla hengerek 22/50-es.

Ganz vasszokrányos szimpla hengerek 22/50-es.

Ganz vasszokrányos szimpla hengerek 22/65-ös.

Ganz faszokrányos dupla hengerek 21-es.

Ganz faszokrányos dupla hengerek 22-es.

Ganz faszokrányos dupla hengerek 22/65-ös.

Ganz faszokrányos dupla hengerek 22/65-ös.

Ganz faszokrányos dupla hengerek 29/60-as.

Ganz faszokrányos dupla hengerek 3/8-as.

Ganz faszokrányos szimpla hengerek 22/65-ös.

Ganz hengerváltólól és csiszológép 1000 mm-es hengerekhez.

Kreisler MALOMBERENDEZŐ VÁLLALAT K. F. T.

BUDAPEST, XIII., FÓTHI-ÚT 18. (Váci-út mellett) Telefon: 291-691.

Adatok a nyolcórás munkaidő történetéhez

A technika haladásával, a gép és a munkás teljesítőképességének növekedésével csökkent le a munkaidő a mai nyolcórás színvonalig, amely a világháború befejezte után minden ipari államban törvénnyé vált. Ezután olyan korszak következett, amikor az egyre tökéletesedő gépek, a futószalag bevezetése a műhelyekbe, célszerűbb munkabeosztások és agyfart munkarendszerek (Bedaux stb.) a munkás teljesítményét nagyobb arányban fokozták, mint ahogyan a munkaidő csökkent.

Ennek eredménye az volt, hogy a néhány évtized előtt még annyira vitatott és kívánt nyolcórás munkanapot — normális viszonyok között — ma már némely körökben túlhaladottnak tekintik. Az új háború előtti idők munkanapokról beszéltek. Roosevelt elnök már 1933-ban bevezette egyes iparágakban a nyolcórás munkaidőt (hétköznap 7 óra, szombaton 5 óra munkaidővel). Az új európai háború kitörése alkalmából felfüggesztették ugyan ezt a rendelkezést, de mintegy három hónap előtt ismét teljes mértékben hatályba lépett az USA egész területén. A technokraták pedig, akik azt ígérték, hogy a földtől paradicsomot csinálnak, már fennem kezdték hirdetni, hogy a 3-2 órás munkanap bevezetésének szükségessége csak rövid idő kérdése.

A korábbi századokban pihenő vagy szabadidő ismeretlen fogalom volt a munkás előtt. Az ókorból alig maradt valami kevés ismeretünk az akkor divó munkaidőviszonyokról. Csak közvetett úton lehetett erre vonatkozólag valami következtetéshez jutni. Ilyen számítások végeztek pl. a Cheopszpiramis építési adatai alapján. Tudjuk ugyanis, hogy ezen a gigantikus művön 20 esztendőn át 100.000 ember dolgozott. Építész-szakértők, az akkori kezdetleges technikai segédeszközöket figyelembe véve, négy és fél millió napszámra tessék a végzett munkát, ami napi 15 órai munkaidőnek felel meg. Mivel abban az időben csak rabszolgákkal dolgoztattak, alig lehetett szó szabályozott munkaidőről. Annál kevésbé lehetett szó a munkások összetartásáról, vagy szervezkedéséről. A dolgozó rabszolgák sorsa, élete és munkaidője teljesen uraik vagy felügyelőik kedvtől és talán még az évszakoktól és időjárástól függött.

Elsősorban Ovidius, a római költő tesz említést a méltánytalan munkaidő miatti munkabeszűntetésről. Ekkor már Rómában voltak bizonyos jogokkal bíró céhek. Ez tette lehetővé, hogy a római zenészek voltak az első, történelmileg bizonyított sztrájkolók. Rómában Minerva tiszteletére öt napon és öt éjen át tartó nyilvános ünnepségeket és vigasságokat rendeztek, az ú. n. quinquaginta ünnepet. Az ünnepségeken a fuvalásoknak (tibicensis) is köze kellett működniök. Ezek azonban túlnehéznek tartották az öt napon és éjen át tartó szakadatlan munkát s így Kr. e. 311. évben, miután a szenátushoz intézett kérelmük nem talált meghallgatásra, közvetlenül az ünnepségek megkezdése előtt Tibur városába (szép, hűvös fekvéséről híres régi város Latiumban; ma Tivoli) szöktek, magukat a munka elől elvonandó.

A középkorból is csak bizonyos értesüléseink vannak a napi munkaidőről. Minthogy a céhek féltékenyen őrködtek afelett, nehogy túltermelés következne be iparcikkekben, ami csak az árak romlásához vezethetett volna s mivel ennek következtében minden mester csak a részére kiutalt mennyiséget termelhet, nem valószínű, hogy az átlagos munkaidő napi 12 óránál több lett volna. Valószínű azonban, hogy az akkori hiányos világítási eszközök mellett télen nem tartott sokáig a napi munka. Több iparágban, így pl. a szövőknél és takácsoknál, a tűzveszedelem miatt egyenesen el volt tiltva a gyertya, illetve méces melletti munka.

Bár ezen időben mester és segédei között még patriarchális viszony uralkodott, a bérkérdés, de különösen a lék-hétfő („blaumontág”) már jelentős szerepet játszott munkaadó és munkás között. A munkások nem annyira a napi munkaidőre, mint inkább arra helyezték súlyt, hogy több legyen a munkaszünetes nap. Így Sztájerországban a vashámorok kovácsai hajnali 4 órától este 8 óráig dolgoztak, napi 2 órás evésszünettel. Amikor azután az 1620. év május havában a mesterek a munkaidőt megakarták hosszabbítani és a blaumontágot eltörölni és az eszem-izsom napokat megszüntetni, az Erlaf-völgy kaszakovácsai sztrájkbaléptek. A munkaidő

meghosszabbításba még belementek volna, de a blaumontágról és az asztal örömeiről nem akartak lemondani. A sztrájk csak a felsőbb hatóságok leg súlyosabb büntetésekkkel való fenyegetésére szűnt meg.

A hüttenbergi bányászok munkaidőjét elsősorban az 1567 június 10-én kelt bányászabályzat rendezte s azt napi 11 órában állapította meg. Az ottani és környékbeli bányászok, akik vad, verekedő természetű, duhaj népek voltak, kezdetben fogva tartakoztak a 11 órás munkaidő ellen, de ezt rájuk kényszerítették. Csupán az 1758. évben került sor a hírhedt hüttenbergi bányászfelkelésre, amikor is erőszakkal akarták a munkaidő megrövidítését elérni. Előjáróikat, felebbvalóikat elűzték, házaikat kifosztották és az egész környékre nézve veszedelmet jelentett a garázdálkodó társaság. Csak a katonaság közbelépése vetett véget a zendülésnek. A zendülőket más vidékről hozottakkal váltották le, felbujtóikat és bandavezéreiket kivégezték. De az újonnan munkába helyezett bányászoknak már megadták a 10 órás munkaidőt.

Magyarországban nem igen jegyezzük fel az annaleszek munkaidő-mozgalmait, pedig a régi céhek iratai meglehetősen gazdag adatokat tartalmaznak az előző idők munkabérvizonyairól. A bérekről értékes felvilágosításokat nyerhetünk a városok régi számadási könyveiből. Különösen pontos feljegyzéseket tartalmaznak Pozsony város nagy számadókönyvei az 1438—1620. évekről. A munkaidőre vonatkozólag azonban csak következtetéseket vonhatunk le. Ezeknek egyike, hogy télen rövidebb volt a munkaidő, mint nyáron. Ezt az bizonyítja, hogy a nyári munkabérek magasabbak voltak. Abból a körülményből pedig, hogy a vasárnap végzett munkát lelkismeretesen külön feljegyezték, arra következtethetünk, hogy általánosságban vasárnap nem dolgoztak. Ejjeli munka csak rendkívüli körülmények között volt. Kivéve olyan munkálatokat, melyeknek természete azt magától értetődőleg megkövetelte (pl. szénégetés). Egyébként a munkaidő tartama a hazai kéziparban is a munka mennyisége és sürgőssége szerint igazodott és biztosra vehető, hogy a korszaknak megfelelően adandó alkalommal a munka hajnalról késő éjszakáig tartott.

Az első munkagépek megjelenésével a munkaidő problémája megváltozott. A kézmű- és háziiparnak minden erejét meg kellett feszíteni, hogy a gyárral ideig-óráig versenyelhessen. Különösen a textiliparban volt súlyos a helyzet s így a 18. század fordulójára alkalmával 16—17 órás napi munkaidő nem tartozott a kivételek közé. Később a gyárak is követték ezt a példát, sőt gyermekeket is rendszeresen napi 12—14 óráig dolgoztattak az angol hírhedt textilipari gyárak.

Nemcsak a textiliparban, hanem egyéb gyárakban is mértéktelen hosszú munkaidő volt szokásban. Még rosszabb volt a helyzet a kézművesiparokban. Így pl. a múlt század közepén a bécsi szabóműhelyekben nyáron reggel 5-től este 8-ig, télen reggel 6-tól este 9-ig dolgoztak a munkások. Azonkívül vasárnapokon reggel 6-tól délután 3 óráig, tehát 10 órán át folyt a munka. Jellemző az állapotokra a wieni kereskedelmi és iparkamara következő jelentése: „Legjobbban voltak megerőltetve azok a hetibéres munkások, akik lakást és étkezést munkaadóiktól kaptak. Ezeket — ha sok volt a munka — még éjszaka is dolgoztatták. Különösen szombat éjszakán. Ebédszünetük is csak addig tartott, amíg ebédjüket sietve bekapták. A vasárnap munkáért külön nem fizettek. Az ilyen iparoságédek fizetése 6.30-tól legfeljebb 7 forint hetibér volt. Ebből azonban agyért és étkezésért 2 forintot levontak.”

Elsősorban Owen Róbert angol textiliparos próbálkozott a munkaidő csökkentésével. 1816. évben a 16 órás munkaidőt 10 és fél órára szállította le newlanacki szövőgyárában. Általános meglepetésre a gyár termelése a csökkentett munkaidő mellett sem lett kisebb. Owen rendszere mély benyomást kellett. Az angol parlament ismétellen foglalkozik a textilipar munkaidő-leszállításával és az 1847. évben meghozták a napi 10 órás munkaidőt bevezető törvényt.

Ez a törvény a textiliparban 1848 május 1-én lépett hatályba. A Párisban — a forradalom 100 éves évfordulójára alkalmából — 1889-ben megtartott szocialista kongresszus kimondotta, hogy május 1-én

3-6
tonna terhet
rossz úton is szállíthat
1-2 lóval

OK
Légengörgő
lovashocsi

Gyártja: **ORENSTEIN ÉS KOPPEL**
MAGYAR RÉSZÉNY-TÁRSASÁG
BUDAPEST, VI., VILMOSCÁSÁR-ÚT 31

minden kultúrállamban tüntetni kell a nyolcórás munkaidő mellett. Így már 1890 május 1-én Európa minden államában nagy szocialista tüntetések voltak a nyolcórás munkaidő érdekében. Ettől az időponttól kezdődik a nyolcórás munkaidő melletti nemzetközi mozgalom és agitáció.

Az európai szárazföldön elsősorban Freese Herman berlini ablakredőnygyáros vezette be az 1891. évben a nyolcórás munkaidőt, még pedig a gyár munkásainak akarata ellenére, akik féltek a bércsökkenéstől. Ez azonban csak egy kisebb vállalat volt. Annál nagyobb feltűnést kellett azonban, amikor 1900-ban a világhírű jéni Zeiss-féle optikai műintézet társtulajdonosa, Abbe Ernő szintén bevezette üzemében a nyolcórás munkaidőt. A gyár munkásai csak csekély szótöbbséggel egyeztek bele az újításba. Csakhamar kitűnt, hogy a gyár termelése a megrövidített munkaidő mellett 6%-kal emelkedett. Ugyanennyivel emelkedett a munkások jövedelme is, dacára a kisebb munkaidőnek.

Az újabb eseményekre már mindenki emlékszik. Mindazon államok, melyek a népszövetségbe beléptek, arra kötelezték magukat, hogy országukban a nyolcórás munkaidőt törvénybe iktadják. Így Magyarország is. Oroszországban a hatórás munkaidőt vezették be számos üzemben és a hatnapos hetet, melynek hatodik napja munkaszüneti nap volt. Később azonban ismét rátértek a nyolcórás munkanapra, sőt legújabbban visszaállították a hétnapos hetet, hat munkanappal. Az Egyesült Államokban az európai háború kitörése után szintén visszatértek a 48 órás, sőt számos iparágban a még hosszabb tartamú munkahétre s csak néhány hónap előtt állították vissza a régi rendet, miután a munkanélküliek száma — dacára a háborús konjunktúrának — erősen megszorodott.

Hazánkban általánosságban már minden iparágban be van vezetve a nyolcórás munkanap. A háború kitörése utáni rendkívüli helyzet következtében — mint tudjuk — ideiglenesen felfüggesztette ugyan a kormány a vonatkozó törvényes rendelkezéseket, de a múlt hónap folyamán ismét teljes hatályban vannak a 48 órás munkahétre vonatkozó rendszabályok. Így remélhetőleg elmúltak azok az idők, amikor — mint a hazai malomiparban is még nemrég — nem tartozott a ritkaságok közé a napi 16, sőt 18 órás munkaidő sem.

SCHINDLER-FÉLE EREDETI SVÁJCI

SZITASELYEM

A LEGJOBB!
Mindenkor friss minőségben szállítja: Színes szálak a szélekben

KEMÉNY MANÓ műszaki üzlete, Budapest, V., Akadémia-utca 21. szám

SZIVÓGÁZ-MÓTOROK

BARNASZÉN, FA, KUKORICA-
CSUTKA, STB. ELTÜZELÉSÉRE

LÁNG L. GÉPGYÁR R.-T.

BUDAPEST, V.,
VÁCI-ÚT 152. SZ. — TELEFON: 290-835.

Szaklapunk a továbbképzés szolgálatában

Csak mostan, hogy a karácsony alkalmából kivételesen a rendes terjedelemben jelenhet meg a Magyar Molnár Lapja, kezdhetjük meg a pályázatok folytatásának közlését. A legjobb akarat mellett sem vagyunk abban a helyzetben, hogy a felére korlátozott lapban a pályázatoknak helyet adhassunk. Nemesak azért, mert a lap egész terjedelmét az egymást követő rendeletek, ezek magyarázata, a molnár-ságot elsősorban érdeklő napi és gazdasági események feljegyzése veszi igénybe, hanem azért is, mert a még le nem közölt pályaművek annyira terjedelmeseek, hogy még normális körülmények között sem volna lehetséges azoknak egyetlen számban való kinyomtatása. Így kénytelenek vagyunk bevárni azt az időpontot, amikor a papírkorlátozás megszűnik. Addig is azonban, valahányszor arra alkalom adódik, a pályázatok folytatásának közlését fogjuk.

Ez alkalomból az I. pályázattal beérkezett „Tanult, hogy boldogulj” jellegű pályamű közlését kezdjük meg. Kérjük olvasóinkat, tanulmányozzák át a pályaművet figyelemmel és szeretettel. Tapasztalataikat pedig közöljék velünk a szokott módon, hogy ezzel is szolgálják a pályázat igazi célját, a továbbképzést.

Jelige: Tanulj, hogy boldogulj!

A Magyar Molnár Lapja szerkesztősége által kiírt és a lap 1939 március 4-i számában megjelent pályázati hirdetményben foglalt I. számú pályázatra benyújtott pályamű leírása:

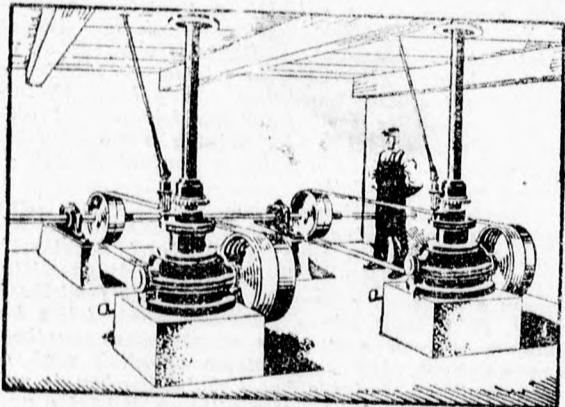
A felmondattal megválasztása a szaklap szerkesztőségének intencióit igyekszik fedni. A pályamű vázlatra (diagramm), valamint műszaki leírás kizárólagos közlési joga a „Magyar Molnár Lapját” illeti.

Bevezetés: A magyar malomipar számottevő művelői részéről megállapítást nyert, hogy a szaklap megindításának első pillanatától kezdve önzetlen odaadással a szakképzés szolgálatába állt. A lap szerkesztősége részéről frappáns ötlet volt a pályázat kiírása. 1. Tanító jellegű. 2. A szaklap ismét az érdeklődés központjává vált. 3. A pályázat újszerű, meglévő gépeket kell felosztani a legjobb besorolás szerint. 4. A bírálat módja ezideig egyedülálló. 5. A magyar lapszerkesztés öltetes elhivatott ráteremtésének fémjelzett bizonyágtétele. Ez a nemcsak gazdasági értékű, megadottat a mód szakembereinknek a nemcsak versenyben tudásuk legjavát adni mások okulására is. Természetesen tartom, részlet kérdéseiben találni fog a szemlélő kisebb-nagyobb ellenvéleményre, de nagy általánosságban, főbb jellemvonásaiban a mai kor elgondolásait kell a tervezetnek tartalmaznia.

(Itt következnek az adott feltételek ismétlése, de helykimelés szempontjából annak újabb közlését mellőzzük! Szerk.)

A feltételek B és C szakasza számszerű adatot nem tartalmaz, ismétlést feleslegesnek tartom. A leírásban minden pontra külön ki fogok térni és azt — amennyire a pályázat keretei megengedik és megkívánják — részletességgel lefűgyalni.

Méretezés: A feltételek általános áttekintése után megállapítottam 22 őrrendszerrel szemben 24 szítórészrendszer van. A következőképpen okoskodtam: a

Ez a legmodernebb malomkőmeghajtás!

Uzembiztos — Olcsó — Takarékos

Kérjen részleges tájékoztatót.

SKF SVÉD GÖLYÖSCSAPÁGY RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, IX., Üllői-út 55.

Sürgőny cím: ESKAEF Budapest. Telefon: 146-440.

B szakasz 3. bekezdése engedélyt nyújt arra, hogy az A szakasz d) pontja szerint feltüntetett felbontógépek (detasörök) akár mint külön rendszer is alkalmazhatók. Tehát a 22 őrrendszer felbontógéppel fogom kiegészíteni a 24 szítórészrendszer számának megfelelően. Az A szakasz e) pontja „szükséges töretrendszerrel”: feltűnő érdekessége a 13,31 m² nettó szítárfelület 12 keret 48 csatornával. Gondolkodásra készítő feltétel, mert a töretöngerekek között nem találom olyan méretűt, melynek általános áttekintés mellett akár csak megközelítőleg is ekkora szítárfelületre lenne szüksége. A megoldás többféle formája fogamozott meg bennem. Legelfogadhatóbb: Meg kell találni minőségileg, fajsúlyilag az egymáshoz legközelebb álló töreket abból a célból, hogy egy szítarendszerben a kritikus 13,31 m²-ben szítárfelületet a következőképpen: külön-külön választott előszita grbdara leválasztó, finomdara leválasztóval, míg grbderece, finomdara illetve liszt lesztáló rész közös legyen. Ezzel a ténnyel a feltételek szerint sem a szítárfelületből nem vettem el, sem nem tettem hozzá, ellenben a lesztálás végett rávezetett anyagnak, valamint a hengerhossznak megközelítőleg arányos szítárfelületet nyertem. Ilyen beosztás mellett az A szakasz e) pontja alatt részletezett szita rendszerekből 1 rész, vagyis 1 rendszer felszabadult, melyet a B szakasz harmadik bekezdés engedélyjei alapján a filter derek felbontására 2 drb verőléces felbontót alkalmazok, lesztálására, osztályozására pedig az A szakasz e) pontjában felszabadult 1 szítarendszer használok fel. Ezek szerint a feltételekben foglalt szítáló egység megbontva nincs. A nehézségeket áthidalva hátra van még a körendszerek mikénti alkalmazása. Ha mindkét körendszert a töretrendszerekhez sorozom, akkor nem lesz még a töret és a síma hengerek közt kívánatos hosszkülönbség. Tehát úgy határozom: 1 körendszert a töretek, a másik körendszert a síma hengerek közé vettem fel.

A feltételek szerinti gépegyeségeket 8 törető, 1 grb, 2-6s dara feloldórészrendszerre osztottam fel. A 8 töretést az egyik pár 42 colos kő végzi el. A filter derek felbontását kétféle verőléces felbontógép látja el, amely gépek őrli hossza, valamint szítáló egysége a töretrendszerekhez tartozik. 5 daraőrli-rendszert, 8 derecőrli-rendszert, 2 drb kéfécs felbontó-rendszert állítottam be a darák és derek őrlésére. A meglévő törető hengerhossz:

650 mm
650 ..
1000 ..
1000 ..
1000 ..
1000 ..
1000 ..
1250 ..
1250 ..
7800 mm

7800 mm hengerhosszhoz járul még 1 pár 42 colos kő, melynek hengerhossza átszámított értéke 600x300 mm. 2 drb verőléces felbontó, melynek hengerhossza átszámított értéke a kerület 1/3 részével egyenlő. A feltételek A szakasz d) pontja erre vonatkozó adatot nem közöl, ezért egy külön rendszer-

KENDER- ÉS LEN-KIKÉSZÍTŐ GÉPEK
Törőgépek. — Tilológépek. — Kőcrázógépek a legmodernebb kivitelben. Bármily nagyságban.
ORENSTEIN ÉS KOPPEL magyar r.-t.
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZAR-ÚT 31. SZAM

ként dolgozó felbontó hengerhossz-értékre átszámítva 0,2 méternek veszem. A törethossz így alakul: 7800 mm törethengerhossz plusz 600 mm egy 42 colos kő, 7800 + 600 + 400 = 8800 mm tényleges törető kő hengerhossza átszámított értéke, plusz 400 mm kétféle drb felbontógép hengerhossza átszámított értéke, 229 mm átmérőre vonatkoztatva. Azonban a meglévő törethengerek közt találunk 250 mm átmérőt, sőt a kő 300 mm átmérőre lett felvéve. Így a nagyobb átmérőt 220 mm átmérőre kell redukálni és a különbözetet hosszban kifejezni. Az átmérőkülönbséget számításaim szerint kitesz 762 mm-t. Tehát a véglegesen megállapított névleges törető hengerhossz lesz: 8800 mm tényleges törető hengerhossz plusz 762 mm átmérő révén nyert névleges hosszabbodás. 8800 + 762 = 9562 mm a számításaim alapját képező össz-törető hengerhossz.

A síma hengerhossz megállapítása:

2 x 600 = 1200 mm
2 x 700 = 1400 ..
6 x 800 = 4800 ..
2 x 1000 = 2000 ..
9400 mm

összsíma hengerhossz, ehhez jön még 1 pár 42 colos kő 600x300 mm hengerhossza átszámított értékkel. 2 drb kéfécs rendszerű felbontógép egyenként 0,2 m hengerhossza átszámított értékkel. 9400 mm síma hengerhossz plusz 600 mm 1 pár 42 colos kő átszámított hengerhossz-értéke plusz 400 mm, 2 drb kéfécs rendszerű felbontó átszámított hengerhossz-értéke. 9400 + 600 + 400 = 10400 mm tényleges őrli síma hengerhossz 250 mm átmérőre vonatkoztatva, azonban a meglévő hengerek közt találunk 250 mm-nél vastagabbat is, ezen átmérőkülönbséget 250 mm-re redukálva hosszértékben kitesz: 888 mm-t. A felbontógépek teljesítményét egységesen feltételezve 0,2 m-nek vettem. Itt az őrlikerület megállapításánál az átmérő a kiindulási tényező. A véglegesen megállapított síma hengerhossz lesz: 10400 mm tényleges síma henger őrlihossz plusz 888 mm átmérő révén nyert hosszabbodás. 10400 + 888 = 11288 mm számításaim alapját képező össz-síma hengerhossz. Az átmérődifferencia révén nyert hengerhossznövekedés főleg a szítárfelület és így a teljesítmény megállapításánál bír jelentőséggel. A fenti megállapítás szerint a síma hengerhossz 18,05%-kal hosszabb a törető hengerhossznál és így az arányítás kedvező. A meglévő törető-hengerhosszt a következőképpen osztottam fel: 8 töret 1. grb 2-6s dara felbontós, 2 drb detasör filter derec felbontására alkalmazva a felosztási arány: 41. és pedig.

4,-5,-6,-6,-5,-3,-4,-3,-3,-1,-1 = 41.

A meglévő tényleges törető hengerhossz 8800 : 41 = 214,634 mm kikerekítve 215 mm a részletesebb osztási műveletből nyert töredékértékek gyakorlati jelentőséggel nem bírnak, így a kikerekítést minden veszély nélkül végrehajthatom.

(Folytatjuk).

A 82-84 %-os kiörlés a legújabb őrliési rendszeremmel könnyen elérhető!

Egyszerű, olcsó, könnyen szerelhető.

Régi elhasznált szívógázmotor helyett komoly gyárból új gépet vegyen!

Meglepően olcsó árak!

Malmok szakszerű átalakítása

a teljesítőképesség és a kiörlés fokozása!

Használt malmi és üzemgépek vétele és eladása. Legjobb hatásfokú szárítóberendezések és turbinák szállítása. Egyszerű és olcsó megoldások! Komoly elismerések! Díjtalan látogatás! Kérjen árajánlatot!

SZALAVÁRI IMRE cégtől

MALOMBERENDEZÉSI VÁLLALAT, GÉP ÉS MŰSZAKI KERESKEDÉS, PÉCS

Budapesti iroda: VII., Dohány-utca 20. Telefon: 223-721

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet kíván

igen tisztelt vevőinek

Kann és Heller Rt.

Budapest,

V., Vilmos császár-út 62.

Igen tisztelt vevőinek

kellemes karácsonyi ünnepeket egyuttal

boldog újévet kíván

Budapest, V, Klotild-u. 14/b.

Tel.: 119-374

ZOLTÁN ZSIGMOND

a SVÁJCI SZITASELYMGYÁR RT.

THAL (Schweiz)

R. Hohl & Co márka

képviselője és gyári lerakata.

Dr. Laky Dezső — közellátási miniszter

Kormányzó Ur Öfömlétsége 1940 december 17-én kelt legmagasabb elhatározásával *dr. alista* *Laky Dezső* műszaki és gazdaságtudományi egyetemi tanár, országgyűlési képviselőt tárcanélküli m. kir. miniszterre nevezte ki. — *Dr. Laky Dezső* közellátási miniszterre történt kinevezését az egész magyar gazdasági élet meglelégedéssel fogadja. Mint korábban az Árelenőrzés Bizottság elnöke, 1938-ban pedig az Árelenőrzés Országos Kormánybiztosa, megalapozta árpolitikánk alapelveit. Ennek a mun-

kásságnak köszönhető legnagyobb részben a pengő vásárlóerejének megőrzése, a drágulási folyamat megakadályozása és az ország gazdasági egyensúlyának fenntartása. Tudományos művei, gazdaságpolitikai tudománya, közgazdasági kérdésekben közismert állásfoglalása és minden alkalommal tapasztalt objektivitása a haza határain túl is ismertté és becsültté tették nevét. A magyar molnárság meg van győződve arról, hogy az ország közellátásának ügye jó kezekbe van letéve.

Árdrágítás-e a búza előfuvar felszámítása?

Amikor az árelenőrzés kormánybiztossága az 1939 augusztus 26-i listárait lerögzítette, úgy szólván minden malom abban a helyzetben volt, hogy a nyersanyagot (búzát, rozsot) be tudta szerezni a megállapított maximális, illetve minimális áron, sőt valljuk be, a legtöbb helyen alatta is, mert az 1939. évi bőséges búzatermés mellett augusztus hónapban a Futura nem volt képes felvásárolni a kínálatként jelentkező hatalmas búzamenyiségeket és ekként a búza a malmokba özönlött. Természetes, hogy a malmok listái az alacsony búzárákhoz igazodtak és ennek a keserves utóhatásait immár második éve kénytelenek viselni a malmok.

A legutóbbi időkben azonban a helyzet az, hogy a malmok szabad kézből búzát vásárolni egyáltalán nem tudnak és azok a malmok, amelyek a polgári őrési akcióba annyira amennyire be tudtak kapcsolódni, búzát rendszerint csak távoli vidékről magas fuvarköltséggel terhelten kaptak és legtöbbször olyan helyről, ahol a búza ára magasabb, mint a malom telephelyén érvényes búzáár. Ezáltal egy teljesen lehetetlen helyzet állott elő.

Felmerült annak a kérdése, árdrágítás-e az, ha a malom az előfuvarral súlyosbított, tehát drágább beszerzésű búzából eladásra kerülő őrlemények árát felemeli azzal az összeggel, amennyivel az előfuvar folytán drágult a búza? *Leghatározottabb válaszuk erre a kérdésre, hogy ez nem árdrágítás.* Nincs olyan törvény és nem lehet olyan bíróság, amelyik árdrágításnak minősítené azt, ha a malom olyan rend-

kívüli költséget számít hozzá az árhoz, amelyet az árkormánybiztosságnak nem állott módjában az ármegeállításkor számításba venni és a listák kalkulációjánál érvényesíteni.

Eppen ezért meggyőződésünk szerint a malmok ezen előfuvar-költségeket felszámíthatják anélkül, hogy árdrágítást követnének el. Elvégre a malmok nem tehetnek arról, hogy a búzagazdálkodás terén egy teljes fejtelenség és tervszerületlenség uralkodott és az aratás után nem gondoltak arra, hogy a búza lehetőleg ott maradjon azoknak a malmoknak a körzetében, amelyek azt fel is őrlik és ott maradjon abban a körzetben, ahol a közellátás biztosítása céljából arra leginkább szükség lesz, noha ezt a szükségességet egy kis előrelátással meg lehetett volna állapítani.

Bár a felmerülő előfuvar felszámítása szorítunk teljes mértékben jogos, óvatosságból mégis ajánljuk malmainknak, hogy az ilyen felszámítást esetrel-esetre írásban jelentse be az árkormánybiztosságnak, hogy ekként módja legyen ellenőrizni a felszámítás helyességét.

Értesülésünk szerint az árkormánybiztosság is jogosnak és méltányosnak tartja az előfuvarok folytán felmerülő költségek felszámítását, csupán arról nem történt döntés, hogy a gyakorlati keresztülvitel miképpen történjen. Amikor tehát a gyakorlati keresztülvitel tekintetében malmainknak a fenti tanácsal szolgálunk, tulajdonképpen az árkormánybiztosság segítségére kívánunk sietni a kérdésben.

Napirenden a csuvarozás ügye

Hosszú évtizedek meddő kísérletezése után a Magyar Öskeresztény Malmok Szövetsége által előterjesztett kérelemre elhatározta az iparügyi minisztérium, hogy rendelettel fogja szabályozni és korlátok közé szorítani a csuvarozást. Az iparügyi minisztérium eme elhatározásával napirendre került a magyar malomipar egyik legfájdalmasabb, egy évtizedek óta rendezetlen égető kérdése.

Az ország nagy területei, néhol egész vármegyék nyögnek ennek a lealacsonyító és árromboló tisztességtelen versenyeszköznek súlya alatt. Elsőrendűen malomipari érdek tehát ennek megfelelő szabályozása.

Tudjuk azt, hogy az Országos Malomszövetség kérsére az iparügyi minisztérium 8-10 hónappal ezelőtt már készített egy rendelettervezetet, amelyből azonban éppen a malomipar egyetemes kívánsága folytán nem lett rendelet. Remélhető, hogy a Magyar Öskeresztény Malmok Szövetsége kérsére folytán napirendre tűzött csuvarozási ügy most már egészen más mederben fog rendezést nyerni. A csuvarozás kérdésének intézményes rendezésével kapcsolatosan f. hó 18-án nagyjelentőségű értekezlet volt az iparügyi minisztériumban *dr. vitéz Guótfalvy Zoltán miniszteri tanácsos* elnöke alatt. Jelen volt az iparügyi minisztérium törvényelőkészítő osztálya részéről *dr. Imre József* min. titkár, az iparpolitikai szakosztály részéről *dr. Ottó Vilmos* min. előadó, a földműve-

lésügyi minisztérium törvényelőkészítő osztálya képviselőjében *dr. Hegedűs Gyula* min. titkár, a földművelésügyi minisztérium mezőgazdasági osztálya képviselőjében *dr. Fabinyi Rudolf* min. titkár.

A Magyar Öskeresztény Malmok Szövetsége küldöttségét *Csiha Győző* molnárelnök, a csuvarozási ügyek legalaposabb ismerője, a csuvarozási kérdésekben is országoshírű szakértő vezette, s résztvettek *dr. Pajor Győző* országgyűlési képviselő főügyész, *dr. Karácson Jenő* ügyvezető igazgató és *Illés Sándor* főtitkár. Az értekezleten pontról-pontra megvitatás tárgyát képezte az iparügyi minisztérium által készített rendelettervezet, s minden kérdés minden oldalról megvilágításra került. A földművelésügyi minisztériumnak a mezőgazdasági érdekek vonalára beállított álláspontjával szemben *Csiha Győző* képviselte energikusan az iparág, a tisztességes malomipar álláspontját, s bár az értekezlet ezúttal megfelelő eredménnyel nem járt, megvan a remény arra, hogy a továbbiak során kielégítő megoldást fognak az illetékesek találni. Hozzájárult az iparügyi minisztérium ahhoz, hogy a Szövetség készítsen egy rendelettervezetet, s ez a rendelettervezet fog a további tárgyalásoknál alapul szolgálni.

A Magyar Öskeresztény Malmok Szövetsége által előterjesztendő rendelettervezetet *Csiha Győző* molnárelnök fogja elkészíteni.

DEICHSEL A. RT.

Központi iroda:
BUDAPEST,
XIII., Váci-út 98. sz.
Telefonsz.: 298-996.

Sodronyszövetek

vas-, platinázott acél-, foszforbronz-, sárgarézhuvalból

Gabonahámószövetek

minden malomipari célra.

Óvóhelyi nyílászáró szerkezetek.

Gázajtók. Vészkijárók.

Sodronykötelek, sodronyfonalak, tűskészítők

a legjobb kivitelben, a legolcsóbb áron.

Érdekképviseleti tárgyalások

A Magyar Öskeresztény Malmok Szövetségének elnöksége állandó kapcsolatot tart fenn az illetékes minisztériumokkal, ami rendkívül dicséretes, mert ezen állandó kapcsolat mellett biztosítható az, hogy a malomipar érdekei minden malmi vonatkozású kérdésben megfelelő módon érvényesüljenek.

Az elmúlt hetekben *dr. vitéz Miskolczy Hugó* országgyűlési képviselő, szövetségi elnök folytatott megbeszélést *Kádas Károly* iparügyi, *dr. Kacsok Bálint* kereskedelemügyi és *Bárczay János* földművelésügyi államtitkárokkal. *Bárczay Károly* dr. miniszteri osztályfőnök előtt volt egy beható és minden részletre kiterjedő malomipari vonatkozású megbeszélés, amelyen szövetségünk teljes vezetősége résztvett.

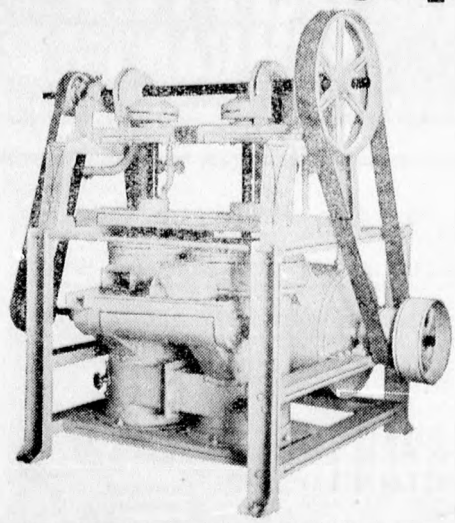
„NOVOREX“ bőrszíj

a tökéletes hajlósíj nagy szaktit szilárdságú, majdnem nyúlásmentes, hajlékony, víz- és hőálló, olcsó, minden meghajtáshoz alkalmas. Egyéb gépszíjak. — Varró- és kötőszíjak. „KRAUSZÓL“ folyékony szíjkenőcs, csúszás ellen.

KRAUSZ JÓZSEF FIA, BŐR- ÉS GÉPSZIGYÁR MARCALI, (Somogy megye). — Alapítva 1850

Karczag és Társa műszaki cég, Budapest, VI., Lázár-u. 13. Tel.: 119-084

Szab. PERNYÉSZ-féle Búzamosógép

Kizárólag cégünknel kaphatók a legrégibb svájci szitaselyemgyár, **H. Th. Pestalozzi** cég világhírű gyártmányu szitaselymei. Várjuk rendelését.

Kitűnő szitalóképességért és minőségért szavatolunk! **Kérjen ajánlatot!**

Az ideai búzák és rozsok az árvizek és esőzések miatt iszaposak, csírások és úszkösek.

Kizárólag csak: **PERNYÉSZ-féle**

érdes felületű

verőléccel tisztíthatók jól

Szatmármegyei malomgyűlés

Páratlan érdeklődés mellett folyt le f. hó 15-én Szatmárnémetiben a Magyar Őskeresztény Malmok Szövetségének szatmármegyei körzeti gyűlése.

A Szövetség képviselőjében jelen volt dr. Karácson Jenő ügyvezető igazgató és dr. Pajor Győző főügyész. A gyűlés előkészítését Vajda Péter szatmárnémeti malomtulajdonos végezte teljes odaadással, kartársi szelleműl áthatva, minden részletre kiterjedő apró gondossággal. Ennek köszönhető, hogy a gyűlésen csaknem 100 malomtulajdonos jelent meg részben Szatmármegyei, részben a szomszédos Szilágy, Ugocsa, Máramaros vármegyéből.

Jelen volt a közgyűlésen dr. Csóka László polgármester, Ember Géza szatmármegyei országgyűlési képviselő, Mezey Béla városi tanácsnok, a szatmárnémeti közlekedési hivatal vezetője, s képviseltette magát Szatmármegye alispánja is.

Vajda Péter szatmárnémeti malomtulajdonos nyitotta meg az ülést, üdvözölte a megjelenteket, majd felkérte dr. Karácson Jenőt, a Szövetség ügyvezető igazgatóját a gyűlés levezetésére. A visszatért malmok nevében Böszörményi Károly dr. petényi malomtulajdonos őszinte szeretettel áthatott lelkes beszédben üdvözölte a Szövetség vezetőségét, kérte, hogy azzal a megéréssel és odaadással kezelje továbbra is a visszatért malmok ügyes-bajos dol-

gait, mint ahogy azt eddig is tette, s viselje továbbra is gondját annak a malomiparnak, amely 20 esztendő elnyomatása alatt elszegényedett, lerongyolódott, műszaki fejlődésében visszamaradt.

Böszörményi Károly dr. üdvözöl szavaira Pajor Győző dr. főügyész országgyűlési képviselő válaszolt. Visszaemlékezett a 22 év előtti időre, amikor mint a székely hadosztály tisztje Szatmárnémetiben töltötte a szomorú karácsonyi ünnepeket, s annál örvedesebb számára, hogy 22 év után ide vezethetett az útja Szatmárnémetibe, a Magyar Őskeresztény Malmok Szövetsége körzeti gyűlésére, s módja van testvéri szeretettel üdvözölni a visszatért malmok tulajdonosait. Alkalma van megmondani, hogy a Szövetség vezetősége minden kérdésben a legmesszebbmenő segítséget és támogatást nyújt a keresztény malmok számára.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után szakmai kérdések tárgyalására került a sor, s ezen szakmai kérdésekben felszólaltak Erdélyi Sándor, Papp Kálmán, Marosán János, Muske Antal, Teremly József. A feltett kérdésekre Karácson Jenő dr. ügyvezető igazgató adta meg a szakszerű válaszokat és felvilágosításokat, s a mindvégig nagy érdeklődéssel kísért ülés az esti órákban ért véget.

A Szövetség kiküldötteit Vajda Péter látta vendégül s a vendégszerető úriháznál kitünő hangulatban fejezték be a jól sikerült kirándulást.

A Budapesti Keresztény Sütőiparosok Szövetsége alakuló közgyűlése

Hatalmas érdeklődés, a minisztériumok és a hatóságok kiküldötteinek jelenlétében folyt le folyó hó 19-én a budapesti sütőiparostület székházában a budapesti keresztény sütőiparosok szövetségének alakuló közgyűlése.

Megjelent a közgyűlésen Bárczay Ferenc m. kir. titkos tanácsos, a Magyar Élet Pártjának vezérhelyettese, az Iparügyi miniszter képviselőjében dr. vitéz Guóthfalvy Zoltán miniszteri tanácsos, a földművelésügyi miniszter képviselőjében Bárczay János államtitkár, Jurcsek Béla termelési kormánybiztos, Pellegriny Félix a Futura ügyvezető igazgatója, Illovsky János a Baross Szövetség elnöke, s öttagú küldöttséggel képviseltette magát a Magyar Őskeresztény Malmok Szövetsége.

Budapesten 135 keresztény tulajdonban és vezetés alatt álló sütőüzem működik, ebből a 135 keresztény sütőüzemből 130-nak a tulajdonosa jelent meg a közgyűlésen, jelentette be csatlakozását az új szövetséghez, s egyhangú lelkesedéssel mondotta ki a közgyűlés az új szövetség megalakulását. Az Iparügyi miniszter, Kádas Károly és Kacsóh Bálint államtitkárok üdvözlétet dr. vitéz Guóthfalvy Zoltán miniszteri tanácsos tolmácsolta, kifejezést adott annak a meggyőződésének, hogy a keresztény sütőiparosok szervezkedése feltétlenül szükséges, mert szervezkedés nélkül a keresztény sütőiparosok nem foglalhatják el azt a pozíciót, amely őket megilleti.

Illovsky János, a Baross Szövetség elnöke, a Baross Szövetség legmesszebbmenő támogatását helyezte kilátásba.

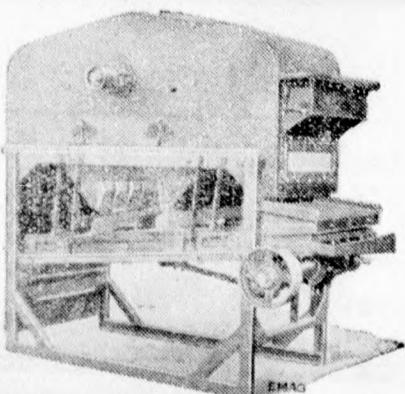
A Szövetség elnökévé Miskolczi István országgyűlési képviselőt, főtitkárává dr. Karácson Andrást választotta meg.

Miskolczi István elnöki székfoglaló beszédben fogadalmat tett arra, hogy minden erejével a keresztény gazdasági érdekek megvédésén fog munkálkodni.

Motorokat, fa-, csutka- és barnaszénüzemre,

valamint gázgenerátorokat szállítunk és alakítunk. Hengerfűrészeket, csiszolókat, dugattyúkat, hengertejéket, főtengelyeket stb. készítünk.

KURUCZ TESTVÉREK GÉPIPARI VÁLLALATA
BUDAPEST, VI., ANGYALFÖLDI-U. 6. TEL.: 290-243

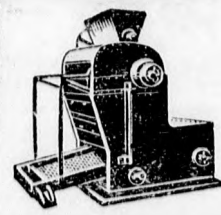
Felhívjuk a t. Malomtulajdonosok figyelmét arra, hogy ha bármilyen átalakításra vagy új beszerzésére gondolnak, megrendelésüket saját érdekükben minél előbb adják fel, hogy a mostani hosszabb szállítási terminusok mellett is a szükségelt gépeket kellő időben megkaphassák.

VADÁSZTÖLTÉNY-, GYUTACS- és FÉMÁRUGYÁR Rt.

(azelőtt ELŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR)
Budapest, VI., Váci-út 19.

Sürgőnycim: EMAG

Telefon: 298-960.

FELEKI

na praeforgó haja lógép

Kitűnően bevált

Megrendelhető:

KEMÉNY MANÓNAI

Budapest, V., Akadémia-u. 21

SZIVÓGÁZMOTOROK

FA, FASZÉN

ÉS BARNASZÉN-

tüzelésre.

DIESELMOTOROK

ÁTALAKÍTÁSA

MOTOR ÉS GÉPGYÁR

MARTOS ÉS HERZ

Budapest, XIV., Erzsébet királyné utja 87.

Sárospataki kovamalomkő

nyolc évtizede fogalommal vált a magyar molnárság körében.

Illet vegyen és várakozásában nem fog csalatkozni

Kapható minden méretben bármilyen őrlési és darálási célokra.

A rajánlatot küld:

SÁROSPATAKI KOVAMALOMKŐGYÁR EGYLET

SÁRO SPATAK (ZEMPLEN MEGYE)

vagy a vezérképviselőt:

HOFER MŰSZAKI OLAJ ÉS VILLAMOSSÁGI KFV.

BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 55. SZ.

Malomfelvonóhevederek

szállítóhevederek, géphajtóköttelek, végtelenül szövött

géphajtó szíjak

pamutból és teveszőrből minden méretben és szélességben

HELLE ANTAL Cégtulajdonos: **SCHRENK MÁTYÁS**

hevederszővő-, kender- és sodronykötélgyár

Rákospalota, Bocskay-utca 124. sz.

LYUKASZTOTT LEMEZEK DRÓTSZÖVETEK

EREDETI "DUFOUR" SZITASÉLYEMSZÖVETEK

HUTTER ÉS SCHRANTZ RT.
BUDAPEST X. GYÖMRŐI-UT 80.

H I R E K

Karácsonyi köszöntés

Első ízben köszöntött be hozzánk szent karácsony ünnepe a gyászsemlékezetű trianoni békekötés óta, hogy elszakított erdélyi véreink nagy része ismét velünk ünnepelheti a szeretet ünnepét. Bár örökké hittünk, örökké bizakodtunk, mégis ki gondolta volna ma egy esztendője, hogy álmaink, vágyaink, sajtó szíveink reménye — ha nem is teljesen — de mégis megvalósul?

Ki hitte volna, hogy amikor a világ lángol körülöttünk, amikor ágyuk dörgése és bombák eget-földet megrázó robbanása csaknem kifordítja a földet sarkaiból, mi az Úr különös kegyelme folytán békekészen és csendes otthonainkban ültetjük meg a kereszténység legszébb, legbékésebb ünnepét?

Es mégis így történt! Nincsenek romokban heverő, üszökben füstölő városaink. Nem sirnak az árvák és az özvegyek. És a sebesültek, nyomorékok jajsava nem veszi el álmainkat. Epségben, biztonságban ölelhetjük keblünkre visszatért magyar testvéreinket és csatolhattuk vissza megszentelt rőgeinket a Magyar Szent Korona védelmé alá.

Bár minden hála és köszönet megilleti azokat, akiknek ebben a nagy örömben, ebben a kimondhatatlan boldogságban eszelekvő szerep jutott, mi Isten kezét látjuk az eseményekben. Államférfiak, hadvezérek, népség és katonaság csak eszköz voltak az ő szent kezében, akik csak az ő legfelsőbb akaratát hajtották végre.

A magyarok Istene kimélni akarta az ő magyarjait. Hiszen olyan kevesen vagyunk! Kimélni akarta az ő népet. Mert nagyobb, fellegesebb szerepet szánt fiainak, mint amilyet adáz, gyűlölettel telt ellenségeink szántak nekünk. Bizonyára az volt az ő szent akarata, hogy ez a nép magasabb hivatást töltsön be és egy boldogabb világban, boldog Európában, jó példával előljárva, a békét, az Isten békéjét segítsen megteremteni azoknak, akiknek erre szintén Istentől eredő küldetésük van.

Am ez a küldetés nagy feladatokat ró reánk. A szakadatlan munka, áldozatkészség és önzetlenség feladatait. És a szeretetet. Azét a szeretetet, amelyet a keresztrefeszített Megváltó hagyott örökségül az emberiségnek, de amelyből még mindig igen sok ember nem kapta meg a maga örökségét.

Kezdjük el hát végre ennek a legszebb krisztusi erénynek gyakorlását. Kezdjük el egymáson, mert mi magunk állunk egymáshoz legközelebb. És támogassuk egymást igaz szívvel, szeretettel, hogy ez a nemzet megtisztulva és megerősödve felelhessen meg annak a nagy és szent feladatának, melyet számára az isteni Gondviselés kijelölt.

Ennek a szeretetnek jegyében köszöntjük a mi hűséges barátainkat, előfizetőinket és olvasóinkat. Köszöntjük az egész magyar molnárságot a szeretet ünnepén és boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk mindannyiuknak!

Fa-, csutka- és barnaszén-

generátorok

szívógázmotorokhoz-

Dieselmotorokhoz.

15 évi tapasztalattal eddig kb. 150 telepet szereltünk.

Dieselmotorokat felelősséggel átalakítottunk. **Borsajtók, gőzekealkatrészek, mezőgazdasági gépek, forgattyúfengelyek, fogaskerekek** készítése.

Szilágyi és Diskant motor- és gépgyár Miskolc.

— Az alacsony súlyú búzák átvételi ára. A december 10-i bminisztertanács a földművelésügyi miniszter javaslatára helyben hagyta azon intézkedést, hogy a 73-76 kg-os búzák az annakidején a 76 kg-os búzára megállapított árak mellett vétessenek át, továbbá, hogy a 73 kg-on aluli búzákat azon átvételi ár fizetendő, mely a 73 kg-os búzára lett annakidején megállapítva.

— Az újkiorlési rendelet és a jellegminták. A 9090/1940. M. E. számú rendelethez fűzött magyarzatunkban írtunk ugyan a jellegminták megszüntetéséről, de külön is szükségesnek tartjuk kiemelni a következőket: Malomipari körökből a rendelt megjelenése után számosan fordulnak a M. Kir. Gabona- és Lisztkísérleti Állomáshoz azzal a kérelemmel, hogy a rendelettel kapcsolatos újabb lisztjellegmintákat bocsássa rendelkezésükre. Természetesen az állomás ilyen megkereséseknek nem tehet eleget, minthogy az új rendelet csupán a gabonaművek kiörlési százalékát állapítja meg, függetlenül attól, hogy a rendelet következtében milyen színű lisztek készülnek? A rendelettel egyidejűleg a régi lisztjelleg hatályukat vesztették s így a malmok ellenőrzése nem az általuk előállított liszt színe, hanem a ténylegesen eszközölt kiörlés alapján történik.

— Vámörlési hírek a vidékről. A vámörlési tevékenység az egész országban megélnéült. Az élénkséget nemcsak a szokásos decemberi, ünnepelőtti örlesek okozták. Nagyban hozzájárult a vámörlés megszaporodásához a nép körében elterjedt hírek sokasága. Némely vidéken tudni vélték ugyanis, hogy rövidesen bevezetik a tanusítványkényszert. Másutt kenyérgyegyekről vannak hírek forgalomban. A kukoricaliszt keveréstől meg mindenütt tartanak. Így némely vidékek egyes malmait valószínűleg megrohanta az örletközönség, úgyhogy még éjjel-nappali örlesek sem lehetett megfelnéni az örlési kívánságoknak. Természetesen ennek a farsangnak, szokás szerint, csakhamar elkövetkezik a börtje is. Tapasztalat szerint a vámörlések már január havában erősen csökkentek, hogy februárban szinte aggasztó mértékben elmaradjanak. Ebben az időben mindegyre fokozott mértékben van kilátás, mert azok, akik most egy félesztendőre előre leörlették, jó hosszú ideig nem fogják felkeresni a malmokat. A terményhiány is aggasztó mértékben fenyegeti s így a vámörlé malomipar nagyon drágán fogja megfizetni azt a 2-3 heti fellendülést, melynek az elmúlt hetekben tanui voltak.

— A magyar-görög áruseregyezmény meghosszabbítása. Mint a M. T. I. Athénból jelenti, a jelenleg életben lévő magyar-görög árusere és fizetési egyezmény hatályát 1941 febr. 28-ig meghosszabbították. A meghosszabbítás Metaxas görög miniszterelnök és az athéni m. kir. követség közötti jegyzékváltás útján történt.

— Amerikai gabona Spanyolországban. Mint Madridból jelentik, az amerikai Vörös-Kereszt 100.000 q gabonát küld a spanyol lakosság számára. Spanyolországban egyébként a kenyéradagolást újból szabályozták. A kenyérgyegytulajdonosokat három osztályba sorolták, jövedelmük és a családtagok száma szerint.

— A lisztbehozatal korlátozása Ecuadorban. Kormányrendelet következtében a folyó év második felében csak 25%-át volt szabad behozni annak a lisztmennyiségnek, mint amennyit az 1936-1939. évi négyéves időtartam alatt átlagban importáltak.

— Leégett a zombori malom. Belgrádból jelentik, hogy a Zombor melletti Stanisics-féle gőzmalom tűzvész áldozata lett. A vízhiány miatt minden igyekezet meddő maradt a tűz eloltására. Mintegy 30 vagon liszt, 5 vagon burgonya és kb. félmillió dinár értékű zsákkészlet pusztult el a malommal együtt. A közeli villanytelep szintén tüzet fogott el leégett. Az egész kár mintegy hétélmillió dinárra becsülhető.

— Malombérlet. Frenkel Mihály hajdúszoboszlói malomtulajdonos hajdúszóvati malmát *Fábián Zoltán*, a Derecskei Hengermalom tulajdonosa kibérelte.

— Sikasztás egy malomnál. A Törökszentmiklósi Gőzmalom Rt. két alkalmazottját a budapesti főkapitányság letartóztatta, mert 1936 óta kb. 80.000 pengőt sikasztott a malomtól. A két alkalmazott két testvér volt. Az egyik mint ügynök, a másik mint pénzbeszedő volt a malom alkalmazásában.

JÓLESIK A PIPA MERT OROSZLÁN A SZITA

Az OROSLÁN védjegyű szitaselymek

magyarországi vezérképvisellete:

Roseth György

Budapest, V., Katona József-utca 27. szám
A Magyar Molnárok Lapja szerkesztőségének új helyiségével szemben.

Az Iparügyi miniszter Úr 49.000/1940. számú rendelete Önt is kötelezti!

**Fáradt, használt olajait bérre-
generáltassa cégünknel!
Használt olajait megvásárlásra
ajánlja fel nekünk!**

VITÉZ HUNYADI LÁSZLÓ
OLAJTISZTÍTÓ ÉS KERESKEDELMELI VÁLLALAT

BUDAPEST, XIII., ORSZÁGBIRÓ-UTCA 38. TEL.: 291-545
Sürgőny cím: AURIOL

Mindenféle olajok regenerálása. Használt olajok vétele. Regenerált olajok eladása.

M Á V A G barnaszéngenerátor

üzembiztos, robbanásmentes.
Nagy megtakarítás a fa-, faszén-,
Diesel- és gőzüzemmel szemben.
Üzemben az ország minden részében.

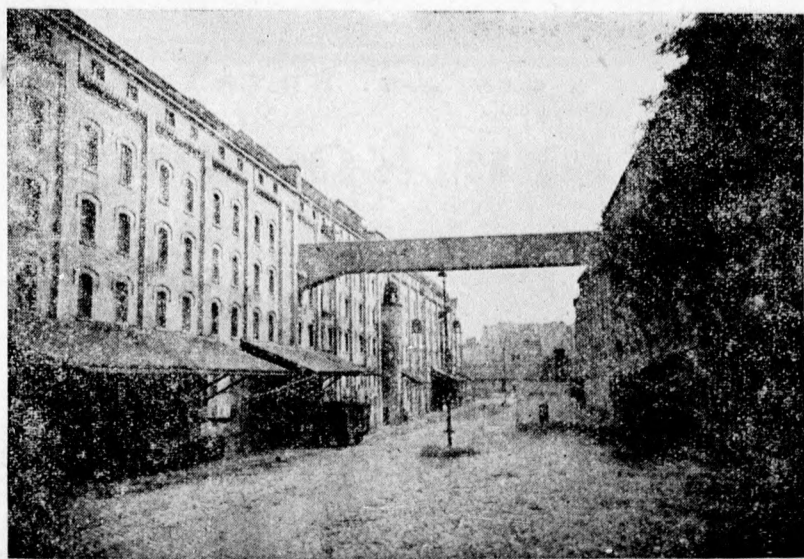
M Á V A G

kőforgó-, turbina- és dugattyús
szivattyúk, duplex gőzszivattyúk, víz-
és gőzarmatúrák, tolozárak, csapok.
Ismeret és mérnöki látogatás díjtalan

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI VASGYÁRAK

KERESKEDELMELI KÉPVISELETE R. T.

Budapest, VIII., Múzeum-krt 18. Tel: 133-394

Tekintse meg a

„Concordia“ gőzmalom leszerelését

Az összes malomgépek kaphatók.

Ganz hengerek 22/65, 22/80, 29/60, 29/80, 25/100, 22/125,
30/80, 30/100 hengerméretekkkel. EMAG siksziták, Reformok,
porszűrők, exhaustorok, hámozó-gépek, hengerrovtoló-
gépek, felvonók, csigák, transzmissiók, erőgépek stb. stb.

KENDOFF ANTAL gépészmérnök
BUDAPEST, VI., Lehel-utca 64. — Telefonszám: 298-036

— Svédország élelmezési gondjai. Hansén svéd miniszterelnök legutóbbi parlamenti beszéde során kijelentette, hogy az ország burgonya- és eukorrépa-termése valóságos fénypontot képez az ország ellátási gondjaiban. A 750.000 tonnányi idei gabonatermés 45%-kal kevesebb, mint a legutóbbi 10 év átlaga. Az országnak még 400.000 tonna készlete van a felhalmozott tartalékból. Ezzel a tartalékkal megfelelő adagolás útján akként kell gazdálkodni, hogy a legközelebbi évre még maradjon belőle mintegy 150-200.000 tonna. Az ellátás bajain a vetésterület növelésével is segíteni kíván. Az ország állatállománya a takarmányhiány folytán további 25-30%-kal csökkent.

— Német termelők gabonabeszolgáltatása. A német Gabonagazdálkodás vezetősége december 9-én kelt rendeletében elrendelte, hogy minden bel-földi termelő az 1940/41. évi termésre vonatkozó beszállítási kötelezettségének legkésőbb 1941. febr. 28-ig eleget tenni köteles és természetét a meghatározott gyűjtőhelyekre beszállítani tartozik. Kivételt csak a fennálló szabályok szerint meghatározott saját és gazdasági szükséglet, valamint a szintén pontosan megállapított vetőmagszükséglet képez.

— Nadas László tanár szakkönyve. Nadas László, okl. gépészmérnök, a budapesti technológia tanára „Kazánfűtés” című művének immár negyedik kiadását bocsátja a magyar iparosközönség elé. A kiváló szerző művét nem kell újból méltatnunk, mert az a tény, hogy szakmunka a magyar könyvpiacra már négy kiadást ért el, mindennél többet beszél. Ajánljuk a művet minden gyakorló gépésznek és mindazoknak, akik szakvizsgára készülnek.

— Az adóügyekről, a gabonaértékesítésről, örömlényárakról és minden szakmai kérdéssel biztos tájékozást szerezhet a „Malomipari jogi útmutató”-ból.

— Liszt- és rizsszállítási versenytárgyalás. A munkási m. kir. állami kórház igazgatósága 312. sz. alatt nyilvános versenytárgyalást hirdet rizs szállítására. Az ajánlatokat 1940. december 30-án délelőtt 9 óráig kell a kórház gazdasági hivatalában benyújtani. A soproni kir. orsz. jegyintézet igazgatósága összesen 430 q búzaliszt szállítására nyilvános versenytárgyalást írt ki 53. szám alatt. Ajánlatokat 1941. január 7-én délután 14 óráig kell benyújtani.

A rögzített adó felmondása

Az 1940:XXII. tc. hatálybalépéséig az volt a helyzet, hogy azon adózóknak kereseti-, jövedelem- és vagyonadója, akiknek kereseti, illetve jövedelmi adóalapja az adóévet megelőző kivetés alkalmával a 10.000 pengőt, vagyonadójának pedig 600 pengőn aluli kereseti- és jövedelmi adóalap mellett 150.000 pengőt, 6-10.000 pengős ker. és jöv. adóalap mellett pedig a 200.000 pengőt nem érte el és a régi kivetést sem az adózó, sem az adóhatóság nem mondta fel, a kivetés esztendejét követő évre, sőt évekre is rögzítve maradt. Az adózó csak akkor tartozott rögzített adóját újabb adóvallomás kíséretében felmondani, ha az adóalapok a jelzett összegek fölé emelkedtek, illetve csak abban az esetben, volt joga a felmondáshoz, ha változott viszonyai következtében az adót soknak tartotta.

Az új adótörvény, az 1940:XXII. tc. azonban az eddigi rendelkezéseket megváltoztatta. Az adózó most már abban az esetben is köteles rögzített adóját felmondani, ha az adóalapok — bár nem érik el, vagy haladják meg a maximális határt —, de megállapításuk óta legalább 50%-kal emelkedtek. Például: Akinek rögzített kereseti- és jövedelemadó alapja az előző évben 4000 pengő volt, csak akkor tartozott rögzített adóját felmondani és új vallomást adni, ha adóalapja 10.000 pengő fölé emelkedett. Az új törvény szerint azonban már az adóalap 50%-os emelkedése esetén is, tehát ha adóalapja 6000 pengőre emelkedik, köteles felmondani rögzített adóját és új adóvallomást benyújtani.

Mint hogy a törvény ellen vétőt az adóttöbblet kétszeresének megfelelő bírsággal sújtják, mindenkinél érdekben áll, hogy figyelemmel kísérelje adóalapjának alakulását s ebből a célból magának minden év végén adómerleget készítsen s így tudja magát mihez tartani. A rögzített adót minden év január 31-ig lehet, illetve kell felmondani az adózónak.

Malomépítést és átszerelést

legelőnyösebben vállal **Báling István** molnármester malomépítő vállalat, **Németboly**, Baranya megye

GABONA-, TERMÉNY- ÉS LISZTPIAC

Gabonapiac.

A gabona- és terménytőzsdén az irányzat minden cikkben igen szilárdan alakult, azonban a kínálat egészen minimális volt és ennek folytán nagyobb forgalom sem alakulhatott ki.

Gabonakészárúzet.

(Az árak pesti paritásában.)

Búza, 78 kg-os	23.70	Sórárpa	24.60
Rozs, 71 kg-os	19.70	68 kg-os ipari árpa	23.20
Kukorica, új	17.60	Tak. árpa 65-66 kg	21.20
Sórárpa, kiváló	26.60	Tak. árpa középmin.	20.20
Sórárpa, elsőrendű	25.60	Zab, 41 kg-os	22.05

Vagyonváltásbúza ára; december hóra 23.70

Lisztpiac.

Miután a kisebb süítőüzemek tartalékolt készletei is fogytán vannak, a malmokat úgyszólván megostromolták prompt áruért, a malmok azonban örlőanyag hiányában régi vevőiket is csak kismértékben tudják kielégíteni. Vidéki malmok kínálata teljesen megszűnt.

Árak:

Finom búzakarpa 16.30-16.75 8-as búzaliszt 18.45-19.25

Hivatalos lisztárfolyamok:

	Búzaliszt	Vidéki malmok
1. Búzaliszt:		
DARA	44.78-45.58	44.78-46.28
ÖGÖ, ÖG, 0	43.78-44.58	44.03-45.53
EB, EBI	31.05-31.65	31.55-33.77
SB	24.05-24.65	24.55-26.77
2. Rozsliszt:	31.15-—	31.64-33.10

Rendeletszerű malmi könyvek

Magyar malmok címtára P 20.—

Zsákbárca külön a gabonához (sárga) és külön az örlőmennyhez (rózsaszín) 500 darabonként P 1.—

Vámfeljegyzési vagy Vámcserkönyv P 4.—

Vámdarálási könyv P 2.—

Gabonaraktárkönyv P 2.—

Örömlényraktárkönyv P 2.—

Örlési (malter-) könyv P 2.—

Pénztárkönyv P 2.—

Tárolási könyv P 2.—

Idegenkereskedelmi öriés könyve P 2.—

Örletgyűjtő-könyv P 2.—

Alkalmazottak nyilvántartási és szabadság-könyve P 3.20

Valamennyi könyvet az állami bélyegjelző hivatal témezárával hitelesítve és a malomosztály alkalmassági záradékával ellátva — használatra tehát teljesen készen — szállítjuk.

legelőcsőbb beszerzési forrása:

MAGYAR MOLNÁROK LAPJA

KIADÓHIVATALA

Budapest, V, Katona József-u. 14

Felölös szerkesztő és kiadó:

Dr. KARACSON JENŐ

Merkantil-nyomda (Felölös vezető: Horváth Ferenc) Budapest, VIII., Vajda Hunyad-utca 43.

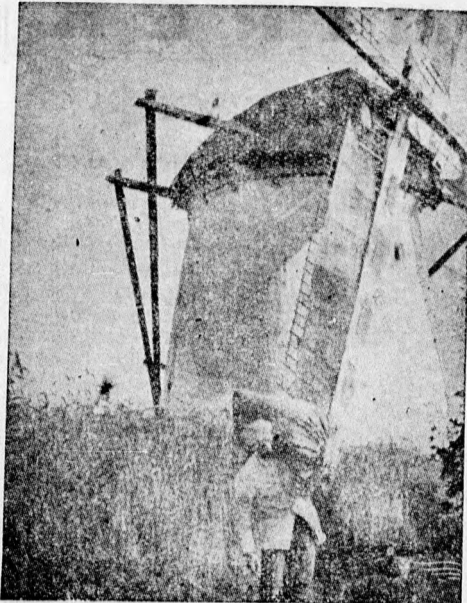
VESEK

generátor-kátrányt

(barnaszénkátrány)

Kérek árajánlatot mennyiségmegjelöléssel, hordós- és tartánykocsittelekben.

ZSIGRY BERTALAN, Budapest, Pannónia-u. 46

Eredeti KREFELDI hernyóselyem **szitaszövetek** Magyarországon is kaphatók. Szavatoltan elsőrangú minőség. Meglepően olcsó árak.

Vezérképviselet:

HOFER MŰSZAKI OLAJ ÉS VILLAMOSSÁGI KFT. BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 55. SZ. Telefon: 228-289

Ugy a malomépítést, mint több malom műszaki vezetésében szerzett 28 évi gyakorlatomra való hivatkozással, vállalom a következőket: Malmok üzemellenőrzését. Gépeknél és telepeknél műszaki hibák kiküszöbölését gazdaságos üzem szempontjából. Malomüzemi tanácsot adok. A helyi viszonyokhoz idomított búza, rozs, tengeri stb. malmok és hántolóüzemek részére minőségi és magashozamú diagrammokat készítesek. Malmok beörlését és irányítását. Gazdaságos és helyet megtakarító malomépítést és átalakítást.

Trapp Vendel

malomipari szakmérnök BUDAPEST, XII, HIERONYMI-ÚT 30/B. TELEFON: 157-819

SZEGŐ VILMOS

BŐR- ÉS GÉPSZIIGYÁRA

Pestszenterzsébet, Határ-út 61-66. sz.

Telefon: 147-503 és 147-904

Központi iroda és raktár:

Budapest, VI., Paulay Ede-utca 40. szám

Telefon: 121-090 és 121-095

Géphajtósíjak

legelőcsőbban, legjobb minőségű ökröszínbőr crouponokból készítve, nedvesen nyújtva, tiszta gödörcezésű és chrom speciális hajtósíjak, varró- és kötőszíjak stb. stb.

Minőségssíjak: „Sze-Vi”, „Rekod”, „Favorit”, „Globus”.

EREDETISVÁJCI szitaselyem

ALBERT WYDLER (Zürich) Márka

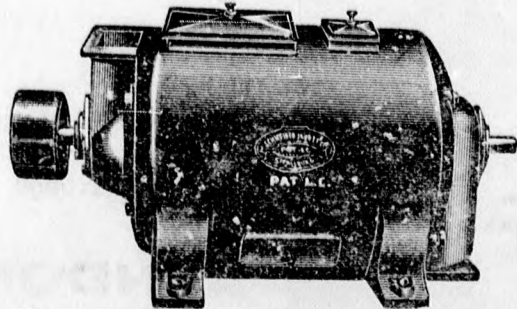
szavatolt tartósságáért és a legnagyobb szítáló-képességéért. Azonnali szállítás friss gyári áruból.

Képviselet: **KOZMA SANDOR**, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 35. sz.

SCHNEIDER, JAQUET & CIE A.G. SRTASSBOURG

konstrukciója

PAT L.-C- töretkorpagép

Fehébb és több liszt.

Könnyű meghajtás.

Egyszerű beépítés.

Alacsony fordulatszám.